LVDOVICI CATI EQVI
TIS AC IVRISCONSVL
TI FERRARIENSIS
BENIVOLA ET FA
MILIARIS AD
CLARIS.
IVRISCONSVL. AN/
DR. ALCIATVM
IN INTER
PRAETATIONE .L.
QVINQVE PE/
DVM .C. FI. RE
GVM . AD/
MONITIO.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANU

TIFICII IVRIS FERRARIAE COMMO
RANTIVM SODALITATI LV/
DOVICVS CATVS EQVES
AC IVRISCONSVLTVS
FERRARIENSIS.
.S.D.P.

CVm per hæc Vacationũ Tẽpora Viri ac Cõmilitones Ornatiſſimi,quibus animi ab aſſiduis ac laborioſis ſtudiorum Curis remitti nõ nichil cõſueuere: Annua & cõſueta a me xeniola repeteretis:quæ in laxamenta:ludos:feſtiuitates pro aliqua animorũ ĩmiſſione impenderetis:Cogitaui me/cũ etiã vos alio quodã veluti auctario vacuos nõ dimittere : Vt ſic in/ter has tẽporarias ſtudiorum ferias & otia non nihil etiã non omnino illepidi negotii tractaretis:Cũ.n.ſuperioribus diebus ad manus meas perueniſſet opuſculũ ſane lepidum atqꝫ eruditũ/ Andreæ Alciati Me/diolanenſis apud francigenas tempeſtate nr̃a Iura ciuilia profitẽtis: ſuper quinqꝫ pedum preſcriptiõe/materia vt nõ omnino cõtemnẽda/Ita non omnibus obuia:nec petrita: Illectus operis elegãtia ac iocunditate: Decreui nonnullas caſtigatiões in illud emittere:Magis,Ita me dii ament,vt aliquam ocii quoqꝫ mei inſtudiis rationẽ redderem:ꝙ,vt vllã reprehenſionis Notam inurerem viro alioqui Iam extra omnẽ Aleã poſito,ac famigeratiſſimo.Has aũt qualeſcũqꝫ nuperime emiſſas ſtu/dioꝝ meorũ primitias vobis hoc potiſſimum tẽpore dicare Cõſtitui Quũ/vt inter laxamenta hoc quoqꝫ veluti quoddã Cõdimẽtum inter/miſceretis:tũ vt teſtatũ etiã facerem/Quanti apud me ſitis: Quibꝰ plurimum quidem debere cõfiteor: Quũ hoc ãno benignitate veſtra vel vna mea prælectione allecti tam frequẽtes meũ Auditoriũ celebraueritis:Quo fit,vt præterea vobis cogar polliceri, ſi hoc etiam opuſcu / lum non diſplicuerit/ A me alia etiam nonnulla / Et potiſſimum Anni huius lectiones Expectetis/calcographis ꝙ primum Tradendas : Et in veſtri gratiam peruulgandas. Valete fœliciter.

Digitized by Google

PRESTANTISS. IVRISCONS. D. ANDREE ALCIATO LVDOVICVS CATVS EQVES AC IVRISCONS. FERRARIENSIS. S. P. D.

OBtulit mihi nuꝑ Libellū quendā tu
um Cabriel Florēti⁹. vir. cū in om
ni virtutū genere præſtantiſſimus,
tū omniū delitiaꝝ flos illibatus, Al
ciate Iurisperitoꝝ Eloquentiſſime,
necnō Eloquētiū iurisperitiſſime:
ſit. N. hæc tui præfatio veriſſima,
cui⁹ poſſeſſionē, vt ampliſſimis tua
rum virtutū monumentis adeptus
es, Ita etiā minime poſtremæ notæ
viroꝝ Iuditio: Libellū inꝗ, Dii Boni, ꝙ eruditū, elegātem
vberem, ꝙ plenum remotioris, ac recōditæ diſciplinæ, Eru
ditionisꝗ ſingularis, Et quæ eius eſt ingenui animi libera
litas, etiā dono dedit, Accepi perlibenter, Et obuiis, vt fe/
rūt, vlnis exceptū in ſinu repoſui, mox diligenter lecturus:
Legi poſtea accurate, immo, ſi dici fas eſt, nō primis tantū,
quod dicitur, labiis deguſtaui: ſed prope voraui totū, adeo
ſucculentū & adipatum repperii, vt cuiuſꝗ etiam delicatiſ
ſimi palato ſapidiſſimū videri potuerit. Memini me alias e/
uoluiſſe nōnulla, quæ iādiu edita ſunt mōumēta tua, Adeo
ꝗ his allectū in amorē tui, atꝗ obſeruantiā, vt diu mecū q̄ſi
erim, quonā pacto tanti viri Amicitiā inirem, Ea. N. eſt mor
taliū cupido, in eorum amicitiā ſeſe maxime inſinuādi, ex q
bus non paruū diſciplinaꝝ ꝑfectum haurire poſſint, Quod
& Plato & Pytagoras, & ꝙplurimi alii factitaſſe ſolerter
memorantur, immo ob id ipſum diuerſas etiā terrarū orbis
regiones peragraſſe, Sed nulla unꝙ opportunitas ſeſe ob/
tulit, mihi in diuerſis alioqui negotiis apud varios Princi/
pes diutius occupato: Nunc diis inmortalibus gratias a/
gendas cenſeo, Quoꝝ benignitate euenerit, vt tuæ Que/
rendæ ac conciliādæ gratiæ anſam maxime opportunā ha
buerim, internuntio potiſſimū, ac vt ita dixerim ꝑxenecta
memorato Cabriele, viro, cū mihi familiariſſimo, tum maxi
mo in honoris gradu apud me cōſtituto, cui(medius fidi⁹)

hi nec iucundius nec gratius vllum optari potuiſſe cõtigit, hocce ſcilicet libello tuo tã fœcundo tã erudito. Sed audi Alciate Clariſſime, illud in animo meo inprimis inſedit nõ tuæ amicitiæ penetralia adire. niſi reuerẽter Et (quod Parthorũ Reges adeũtibus moris eſſe cõſueuit, nõ ſine munere et illo (vt mihi fuit in optatis, quo tui nominis fama, tuæq; ſplendor virtutis adhuc fieret illuſtrior: fieri .N. ipſa etiam natura monſtrãte cõſueuit, vt collata inuicẽ cõtraria vim ſuam magis oſtentent: Recognoui ipſe mecum diligẽti⁹ q̃ potui libellum ipſum Et cum virtus eius nondũ mihi ſatis perſpecta foret: Phrines pulcherrimæ meretricis nobili duct⁹ exemplo in penitiorẽ eius notitiã peruenire cõſtitui: Quæ cũ in optione ſibi data operũ Praxitelis Pulcherrimorũ valde hæſiſtaret, callido cõmento inſtructo puero, qui officinã eius cõcremari nũciaret: reſciuit abſolutiſſima eſſe ſatyri, & cupidinis opera, ſic propemodũ, Quom mihi in diſcernẽda huius opuſculi tui preſtãtia nõ mediocres dubitationes exortæ fuerint: Decreui hæſiſtationũ mearũ capita ad te pſcribere atq; eo veluti munere te cõſalutare: Quo nõ nihil percitus & cõmotus, quid in opere ipſo magis adhuc recõditũ ac ſepultũ iaceat, de nouo expromas, & cũ mihi, tũ cæteris etiã omnibus notũ vulgatũq; facias. Multa quidẽ ſunt quæ temeritatẽ meã excuſare poſſint Quare hec tibi, qualiacunq; ſint, exaranda curauerim, ſed illud vnũ præcipue Quod ex tui ipſius lege pfectũ eſt, puto non recuſabis, quãdo diſcipulis tuis veniã cõceſſiſti aduerſum te in huius tui libelli dictatis inſurgendi, finge igitur & me vnũ ex tuis diſcipulis, & mihi lege tua veniã argutãdi cõceſſam, leuiora forte videbũtur quæ ſcripſero, q̃ quod in aciẽ vllã vel arenã te pvocare debeãt, Sed facillime fortaſſe veniã deprecabor, Quũ reſcieris me diutius ab tetrica nrarũ legũ diſciplina feriatũ, inq; Pricipis ac Ducis mei negociis implicitum iure quaſi quodã poſtliminii ad eadem nunc ſtudia reuerſũ veluti ad quandã reminiſcentiã reduci cupientem, ad tuæ diſciplinæ intimos receſſus aditũ mihi impetrare voluiſſe

qua ratione etiā futurū puto, vt illud neq̄q̄ mihi obiici poſ
ſit, in quo Albinū hominē Romanū Romanas hiſtorias ſer
mone græco ſcriptitātem carpendū eſſe. M. Cato percenſu
it quaſi maluerit id cōmitteř, propter quod culpā īcurreret
q̄culpa vacař ꝑpoſiti. N. mei ītētio cū mihi vtilis & ſaluta
ris, tū tibi honorifica, & fortaſſe etiā glorioſa futura ē Vale
Relegebam igitur libellum ipſum: in quo legem quinq̄
pedum preſcriptionis a tribus cæſaribus cōditam p̄ter ali
oꝝ ſentētiam, acute admodū & perſpicue interpretari cona
tus es, Atq̄ in quaſdā nō omnino inſuaues nec indoctas di
greſſiunculas exiuiſti, quæ lectorē blāde remorari poſſint,
ſed dum relegerē, incurri quædam offendicula, quæ ſine
te ipſo præcurſoř euitare nūq̄ potuiſſe cōfidi, ſelegi ea ſub
ciſiuis horis & tēporibus, quatenus ab aſſiduis occupatio
nibus potui ſuffurari, exquo etiam factū eſt, vt et, quāuis a/
lia eſſe poſſint, in quibus pes offenſus diſtineri potuerit, ta
men non omnia potuerim cōſectari. Vt cōmodi⁹ autē exhis
metricis expediā, quæ irretitū hactenus tenuere ſine alio e
pilogo ſingula capita recēſebo, in quibus fuit offēſiōi loc⁹.
Damnas tu īprimis Azonis, Accurſiiq̄ īterpretationē alio
rūq̄ qui eos ſecuti ſunt, quaſi futilis fuerit eoꝝ excogitatio
quod correcta eſſet legis antiquæ cenſura, quæ in queſtio
ne q̄nq̄ pedum (vtpote modica) litē finalē oriri nō permiſſe
rit, cū & de modica re, vt tu allegas, actionem dari cōſueuiſ
ſe, cautū eſſet, Et maxime cum q̄nq̄ pedes in cōſideratione
fuiſſe ex lege ſolonis cōprehendat̄ a Caio Iureconſulto re
lata. Sed ꝑfecto mi Alciate, vt a minutioribus etiā capiam⁹
initiū puto Accurſ. & alioꝝ ſñiam, ab impugnatiōe tua de/ .a.l.i.§.ꝑide.ff.
fendi poſſe, quo me trahit illud, quod non inutiliter conſi/ de edil.edic.
derare potuerint veriſimile aliquo modo fuiſſe legem anti/ .b.l. itē apud.§.
quā de re tā modica, litem vllam finalem eſſe noluiſſe, ne ꝑ q̄ōne.ff.de ī iu.
re modici momēti in tā graui iuditio ſuperuacuæ fierēt im/ .c.l.ōio.ff.de ī/
penſæ, cū ēt iure cautum ſit, minima, modicaq̄ Prætorē ac pē.l. in. reb⁹.§.
legem curare nō conſueuiſſe' vt relatū apud Vlpianū acce poſſunt.ff. com
pimus, in aliqua materia, .a. ſimiliterq̄ apud eūdē alibi .b. moda.
et apud Pau. Iurecōſ. aliis in locis, .c. et notū alibi eſt, .d. .d.l.ſi q̄s alibe/
Et quāuis interpretes quos in tuā partem aducis, dixiſſe vi ris.§.ſimater.ff
deant̄ imo modica cōſiderari cōſueuiſſe, quum iure ordina/ de lib.agno.

modicā ratione non haberi, .g. Quinimo vltra eos varijs in locis iniure ſparſis eſt reperire de modicis nõ eſſe habendā rationē,quādo ēt deiure ordinario tractatur,Et legis nõ debilis ratio hoc oſtēdit .h. imo auſim cõtēdere,lōge adeo freqntiora eſſe loca inqb⁹ aliqua ratiōe de modico nõ curat̄:ꝙ ea,inqbus dari ꝓmodico actionē oſtēdit̄,vt regula ferme in cõtrarium fieri poſſit .i. immo ſecundū regulas ī materia pmiſſiua ēt minima cõphendunt̄,ſi ſit eiuſdē rationis cõſideratio,hic aūt regula ꝓhibitiua verſari uidebat̄, quo caſu minima nõ veniunt in cõſideratione,vt alicubi late diſcuſum fuit.i.Quo fit vt facile ī illud deueniā Accurſ. & alios recte conſiderare potuiſſe,quod optima ratione lex ātiqua pmoueri potuerit,vt de re tā leui,vȝ quinꝙ pedū ſpatio,lis finalis ꝓhiberet̄,ne partes in tā graue iuditiū,et ad ī modicas īpenſas traherētur,ꝑ re,quā lex ēt in modicis habuiſſe videt̄,Cū qnꝙ pedum ſpatiū adeo quodamō modicū iudicarit,vt voluerit ꝑ cõfinio iter vtrunꝙ fundū derelīqui,Et vacuum ac inutile remanere ,vt habet̄ in lege Solonis a Caio Iurecõſ.relata .k. Quāuis tñ Accurſ. et alioꝝ opinio quoquomõ eiuſmodi clipeo defendi poſſit, Non tñ et adeo me additū , quis iudicet, vt ad plenum ſatisfaciat Primo.n.adduci neqo,vt eredā Cæſares adeo ocioſos fuiſſe,vt ad ꝑfectum præt. Afri.ſcribētes tā curioſa lege litem dirimere voluerit,ī qua de occupatiōe qnꝙ pedum aut minore quæſtio orire t̄,Nec.n.cum tāto miſterio legē huiuſmodi poſitā fuiſſe credēdum eſt de re tā modica, cum videam⁹fere ſemp legē cum de modico agit̄,ꝑ quo det̄ vel nõ det̄ actio hoc potius obiter ac pfunctorie agere,et p modū quaſi declaratiōis,ꝙ præcipua ſanctiōe edita .l. hæc autē lex ad hoc tātum quod intēdit ꝑcipue fcā videt̄.Præterea Accurſ.iterꝑtatio,eo tēdit,ſi recte āimaduertat̄,dū dicit vł quātuncūꝙ &c̄.vt ſi minus ēt ſpatii,ꝙ quinꝙ pedū in alteri⁹ finib⁹ fuerit occupatū,lex illa locū habeat,quod verbis legis minime cõgruit,quæ ſignāter dequīꝙ pedū præſcriptione ſermonē habet,ſed & ſi cauſa rei modice ātiquos in/

mea.
.f.videlicet in. d.l.ſi. ꝓprieta.
.g.vt i.l. rebus .§. poſſūt .ff. cõ mod.et.l.oīno. ff.de īpen. et.l. itē ſi ſerui .ff. đ edil.l.edic.
.h. vt pſpecul. iti.de .ꝑp. pſē. .§. ix.vero item qrit̄ . q̄ dicāt̄.i ſi.et i ſpecul.iti de iur.calu.§ ii. ver qd ſi cā. anto.de but. poſt glo.i.c.ii. de regu. alex. in addi .ad bar.ī addi .icip . non dicet̄.i.l.eos.ff.đ fal,et p ſpecul. iti de feu .§. ii. vero.xxii.
.i.vt āpud deciū.i.C.de appellationib⁹.ex. đ appel.
.k.in.l.fi.ff,fi.regum,
.l, vt ī locis ferme ōibus ſupi⁹ ānotatis.

duxerat,vt litē ꝑ ea fieri ꝓhiberēt,cū hoc modicum lite fi/
nali dignū nō iudicarent,moti ratione quā ſuperius adſigna
ui,vel alia,nō video cur eadē ratio tēpore eorūdem Cæſa
ꝶ nō ꝑduraret,vt de re modica litē fieri ꝑmitterent, cum ita
eorum tēpore qnq; pedum ſpatium aut,min⁹ ꝑ modico ha
bendum eſſet,quēadmodum apud ātiquos habebatur,quā
obrē fruſtra eos hanc deciſionē īducere voluiſſe credēdū
eſſet ,aut fortaſſe inepte.

Quo ad id autē qnod ſubiicis cōtra Petri Criniti interpræ/
tationem,nō eſt tāti eius apud me authoritas vt defenſionē
vllā ꝑ ipſo ſuſcipere curem,qnimo vltra idquod dixti,ipſū
lōge deceptum fuiſſe adfirmare nō dubito,Cur.n. tātum de
ſummouenda,qnq; pedum præſcriptione , id eſt detollēda
illa limitatiōe qnq; pedum a Solone inuenta, a Caio relata
.m. legis latores loqui debuerint? Cum aliæ ēt limitatiōes
abeadē lege fuerint inuētæ ,veluti quādo,murus,dom⁹,pu
te⁹ ſepulcrū ,fouea,oliua,ficus,ꝓpe vicini fundū cōſtituūt
nam & alia etiam ſpatia ab aliis legibus ſunt determinata,
.n.imo,ſi legum noſtraꝶ argumētationibus ſtādum eſt,lex
corrigēs,in his tātum finib⁹, eſt reſtringenda in qbus loqt
in cæteris vetera iura ītacta ꝑmiſiſſe cēſenda .o. qua īſpec
ta interꝑtatiō hec lex cæſaꝶ legem ātiquā tātum in eo ca
ſu in quo de quinq; pedum ſpatio derelinqendo tractabat
īmutaſſet,non in aliis ſuperius memoratis,quod qua ratio/
ne facere debuerit non intelligo , Et hæc lex ſi correctoria
foret,ēt ex ui eiuſdem rationis,quod vt plurimū iniure nſo
admittit , .p. non foret ad alios caſus extēdenda, ex quo ēt
miror,quo nā pacto tu in eius petri interꝑtatione euertēda
eo te deduci ꝑmiſſeris,vt credidens ſecundum eius ſñiam
abſurdum fuiſſe,ſi leges illæ correctæ cenſeri debuerit,cū
hæc lex vnū tātum caſum in ſua correcttione cōꝑhendiſſe
accipi debuerit,nō reliquos de qbus nō eſt loquuta.Inqua
re etiā alius leuis lapſus deprehēdi pōt , cū correxiſſe ſpa
tia in aliqbus ante memoratis legibus taxata .q. vt ſentire vi
ſus es voluiſſe,non potuerit itelligi in qbus finalis queſtio
locū non habet, .r. Quom ſint vrbana ædifitia,de qua hæc
lex præcipue tractat.Exploſis alioꝶ interpretationibus ad
fers tu recentiſſimā ex tui ingenii officina deprōptā, et eoū

.m. in.d.l.fi.

.n.l.ſi.cui.l. me
niana.C.de ed
fi.priua.l.i.et.l.
ōis.C.de aquæ
ducti. li.xi.

.o.l.ꝑcipimus i
fi.C. de appell.

.p. vt no. plene
p imo.i.l.ſi ve/
ro.§. de viro.ff.
ſolu.matri. et p
docto . in auc.
quas actiones
.C. de ſacroſā.
eccle.

.q.d.l.ſi. cui et.
d.l.mæniana.

.r.l.ii.l.f etloci
.§.fi.ff.fi.regū.

dos cõſtitutis finib⁹ reliq debebat, ex iuſſu etiã legis xii ta
bulaꝝ vſucapi nonpoſſet, quã cõſtitutionem ẽt a lege .xii.
tab. confirmatã aſſeueras, de qua Cic. in primo de leg. men/
tionem fecit Et alii cõpluſculi quorũ authoritate niteris.

Hac ꝓpoſita nouiſſima interprætatione tua exis in parerga
quedã nõ invtilia, quæ ſilicet huius legis ratio eſſe potue/
rit, Et an vſucapio ſit cõtra naturalem æquitatem, cuius cõ
trariam ſñiam adfirmas, immo optima ratione vſucapionem
fuiſſe cenſes inuentã, quã quom acute ꝑpenderis: declinas
ad queſtionem nõ leuis ſpeculationis, De eo q poſt acqſitũ
bona fide & lõga poſſeſſioñ dñium, in notitiã rei olim alieñ
deuenit an ſit tutus in foro(vt ita loquar) cõſcĩetiæ, in qua
diſputatione noua ratione ductus, nouã ẽt ꝓfers opinionem
Deſcendis ẽt nõ extra ꝓpoſitum in diſqſitionẽ nõ ĩ ſubtilem
Quid ſit ſcʒ Præſcriptio, Et in qua nã ſignificatione ſit in ma
teria nr̃a accipienda, in qua ẽt tuo more fortis ac ſtrenuus
inſurgis, Et quod de africa dici cõſueuit, ſemp noui qdpiã
adducis. Hæc cũ mecum nõ nihil penſitari, et iis, quãtum
ex ocio mihi cõceſſo potui ſubtrahere, diligent⁹ incubuerĩ
ſuccurrerũt multa, quæ in diuerſã ſñiã me traheř potuerit.
Et ĩ primis valde ſubſiſto exeo, quod ipſe aſſeueras ex hac
lege aliud ꝓrſus nõ difiniri, ꝗ quod qnqꝫ illoꝝ pedũ ſpatii
vſucapio ꝓhiberetur, quod lõge prius a lege xii. tabul. ꝓ/
hibitum fuiſſe ſignãter adfirmas.

Sed dic quæſo mi Alciate, ſi lege xii. tab. iãdiu hoc expreſ
ſim cautum fuerat, cũ leges nr̃æ, vt tu nõ ibis inficias cõſtã
ter, & ꝑpetuo dictent .s. id quod ſuperſt eſſe euitãdum, ad
.s.in.p.cõſti.C qd ſuperuacanea hæc lex a tribus Cæſ. edi debuit, de eo,
.§. qbus . et nõ quod lege xii. tab. fuerat ſancitũ: colligit facile ex ſerie ac
,i.l. ii.ff. de iu. cõpoſitione verboꝝ edere præcipuã ſanctionem hos legis
et fac.igno. latores voluiſſe, Et nodũ aliquem declarare alioq fortaſſe ĩ
legibus nõ expſſum, Et nihil aliud ediđiſſent ꝗ quod pri⁹
fuerat diffinitũ: Adde, quod diceř nr̃i cõſueuer legem ſem
.t.l quod lab/ per debere de aliquo dubitabili poſitã fuiſſe cenſeri .t. ſed
eo.ff.ad Carbo quæ dubitationis cauſa hac in re occurrere illis debuerat
quod rem a lege.xii.tab. diffinitã noua ſanctione declarare

deberētur: Cū lex xii. tab. ꝑculdubio eoꝝ tēpore locū haberet, quod nemo niſi īprobus ſit negaturus,

Accedit, quod ſi aliquādo vel Iurecōſulti vel Cæſares ī lege xii. tab. aliqd imutare noluerint ſed eius veſtigiis īſiſteř. vt cōpluſculis in locis eſt videre, eius fere ſemp mētionē faciunt .u. quaſi ad id quod ipſa diſpoſuit ſeſe cōponentes. quod et de aliis antiquis legibus diſſerere poſſum⁹ .x. ſed hic, Quom nulla eius mētio fiat, ſuſpicari licet hos quoqꝫ aliqd aliud ꝑferre voluiſſe, q̄ꝫ, quod illa lege tā expreſſim cautum eſſet.

Præterea abhac tua īterp̄tatiōe me diuerſum trahit: quom in ea ꝑ cōperto habeas, ſtatutū īter duos fundos fuiſſe qnqꝫ pedum ſpatiū, ī eoqꝫ litē verſari An coꝝ qnqꝫ pedū vſucapio ꝓcederēt, ſed qd ad hanc rem faceret finalis iurgii diſceptatio? ſi.n, Clarū erat, qnqꝫ pedum ſpatiū eſſe diffinitum īter duos fundos, de eoqꝫ diſputationē ortā, an vſucapi potuerit, queſtio de finibus nulla futura erat Quæ tunc habet locum, quom cōfinia ſunt incerta Et ex lite mota certa futura ſunt .y. ex qua ēt ratione factū eſt, vt res quādoqꝫ adiudicatiōe dirimat̄ Cum aliter cōfinia magis certa eſſe nō poſſint.z. Et hæc eſt meo iudicio validiſſ. contra hāc interpretationem ratio.

Cui adiicitur, qꝫſi de vſucapiōe qnqꝫ pedum erat cōtrouerſia, finiū lis aliqua fruſtra eſſe dici debebat quom diuerſum lōge ſit litē habeř de finib⁹, & de vſucapione qnqꝫ pedum, Et leges nr̄æ dicūt ex diuerſis illationē inepte fieri.a. Quæ illatio inepta a nr̄is legiſlatorib⁹ facta fuiſſet, quod abſit vt qſq̄ dicat aut p̄ſumat, imo tota hæc lex ad hoc facta videt̄ vt hæc quinqꝫ pedū p̄ſcriptio finalē litem nō īpediat, Sed Quom preſuppōas qnqꝫ pedū ſpaciū fuiſſe cōfiniū, de quo dubitaret̄ an vſucaperet̄, De finib⁹ quæſtio eſſe nō potuit qa quom cōfiniū apparet, finiū queſtio ceſſat vt apud Pau. Iurecōſ. ad vnguē expſſum fuit .b. Præterea qd ad quinqꝫ pedū vſucapionis queſtionē faceret illa locoꝝ dirēptio litis de qua ēt Caſſ. loqūtur: ſiue capias ſenſum Accurſii, ſiue quē tu, & alii in hac lege habuiſtis, nō.n. q̄ſtio ꝓprietatis fundi, vel loci eius locū habere poſſet ſi tātum vſucapiōis qnqꝫ pedū lis verſaret̄ ī Iuditio: legis cōditoꝝs aūt a diſ

.u.l. lege xii. tabu.C.d legi.heredi. et .l. verbis legis .ff. de verbo ſigni. et īſti. Ad.l. falci.īp̄n.cū multis alus ſimili.

.x.l. lege cornelia.ff.de te.l.i.§. lex.falcidia .ff. ad.l.falci.

.y.l.i.ii. iii. et pto .ff. fi. regunno .bal .i.l.i.C. eo.ti.

.z. pto.il.ti. ff.fi regun.

.a.l.papiñ.exuli.ff.de mino.

.b.l. ſed et loci .§.fi.ff.fi.regū.

Sed nec finalis nec locoꝝ lis verti poterat:ſi vſucapiōis tā/
tum qnqꝫ pedū,vt adſeris,vertebaē: Quare nullatenus ad/
duci poſſum niſi me meliora ducāt,vt credam tuæ interpræ
tationi eſſe adſentiendum.

Et vt poſteriorībꝰ argumentis maiꝰ ēt robur addaē : cōſide
ro qualitatē negocii,nā aut cōfinia erāt omnino īcerta,& a/
gebaē finiū regundoꝝ,ad declarandos limites,et ꝑductis ī
ſtrumētis vł qbuſcunqꝫ ꝓbationibꝰ res redigebaē ad cer/
titudinē,ſed poſtea alter ex vicinis dicebat limitē ī ꝓpinq/
tate alterius fundi ponēdū:nec diſtātiā qnqꝫ pedū eſſe con
ſiderādā,qa illos qnqꝫ pedes poſſidēdo vſucæpiſſet,Ethoc
dicere nō poterat ratione īcertitudinis quotæ & loci quæ ī
.c.l.iii.§.icertā. pedit poſſeſſionē,& vſucapionē,vt relatū eſt in cōpluſculis
L. locꝰ.ff. d.ac loci s .c. aut vero data certitudine cōfiniū aſſerebat alter ſe
q.poſſ. diu qnqꝫ pedes poſſediſſe,& vſucæpiſſe et ideo limitē icō/
finio alteriꝰ fundi ponendū,et tūc finium regūdoꝝ actio lo/
cum habere nōpoterat,data certitudine cōfinis , vt iā dictū
eſt,ſeqtur igiē partibus diligenter ēumeratis ī hac lege bu
ic ſenſui locum eſſe non poſſe.

Aliud eſt ēt ī quo valde hæreo,quo nā pacto hæc tua īter
prætatio poſſit ſuſtineri,cū ad firmes īductum, vt vſucapio
illa quīqꝫ pedū nullo tēpore poſſit ꝓcedere etiā xxx. ānoꝝ
ſpatio,Et tñ finalē q̄ſtionē ī ea verti nō negas, lex aūt poſ/
terior,quæ vltima eſt eius tituli ſub quo hæc,de qua agi/
tut ſita eſt.xxx.ānoꝝ ſpatio finali quæſtiōi ſilentiū īponi iu/
bet Quæ lex a Theod . Archad. & Honor.lata fuit,q ſuc
ceſſores,vel etiā ꝯſortes Imperii fuere valētiniani Theodo
ſii ſuperioris,Et Archadii prioris legis authoꝝ:niſi ēt the/
odoſ.& Arch.q ſunt ī poſteriori lege nominati,ſint iidem,q
et in priore recēſenē:quos conſtat Valentiniani Conſortes
fuiſſe,et poſtea etiam ſucceſſores.

Si ergo finali quæſtioni.xxx.ānoꝝ ſpatio ſilentiū īponiē ex
lege eorūdem,ꝓ vt etiā aliis actionibꝰ mixtis eidē ſimilibꝰ
.d.l.vniꝰ.C. in vt alibi apud alios relatum eſt .d. qui fieri poteſt : vt eodē
q.caſi.Ceſ.lon. fere tempore iidē legem tulerit ſuperiori cōtrariā,ī qua nul
tem.pſcrip. lo tempoř qnqꝫ pedū vſucapionē ꝓcedere edixerit:Et ideo

ſemp actiõi finium regundoꝝ in qnq; pedũ materia locum eſſe: Cũ.n.in omni actione finiũ regũdoꝝ lex illa poſterior in diſcriminatĩ loquať, ſingulas eius generis ſpecies cõp/hendiſſe dicẽdũ eſt, cũ ĩ qualibet materia ĩdifferenter qua/liſcũq; ſit ſemp generi ſpecies ineſſe de neceſitate ĩtelligať .e. Sic igiť et ſub eadẽ lege, finalẽ quæſtiõem ſup qnq; pe/dib⁹ cõphenſam fuiſſe credẽdũ eſſet, Nec me mouet quod tu aliter hãc legẽ relatã fuiſſe ab aliis ꝑponas, veluti ab iu/nio hypſo, ſeu A Gẽnio Vrbico, quoꝝ authoritas apud me me tãta nõ eſt, vt magis eis crederẽ debeã, ꝙ iis q leges Co dicis cõgeſſerũt ex Iuſtiniani Decreto, Qui nihil aliud in legibus admitti iuſſit, ꝙ quod p huiuſcemodi Excell. vi/ros in illud volumen, ac cætera digeſtoꝝ cõgeſtũ eſſet. .f. Cui ẽt argumẽtatiõi illud nõ obſtat, ꝙ tu ais leges genera les de tollẽda omni actiõe ſpatio.xxx.ãnoꝝ loqntes adhãc quæ ꝑcipue cõtrariũ determinauerat, nõ extẽdi Nã legibus poſterioribus, .g. nõ tm̃ generalib⁹, ſed ẽt ad hoc factis, vȝ ſuperactiõe finiũ regũdoꝝ.xxx.ãnoꝝ metã ad eam tollendã ĩductam fuiſſe uidem⁹, Quæ vt dixi, quom generaliter lo/quanť, ĩ qualibet eius actiõis ſpecie locutas fuiſſe cenſere debemus .h. in materia ẽt vel odioſa, vel præcipuas rõnes habẽte, Quom de earũ ꝓprietate ſpecies ſemp inſint gene ri, tua aũt argumentatio loqtur de aliis actiõibus, quæ nihil ad hãc materiã faciebãt, At in hac præcipue finium regun/dorum, ſic ſtatutum fuit, vt vides.

.e .c, ſemp de ř gu.I.u.ĩ.vi. fac .l.ĩ fraudẽ.§.fi. .ff.de te.mili.l. .i.§.ꝙ aũt.ff.de aleæ.luſu.& a lea.no. Decius in conſi.v.

.f.l.i.et .ii. C.d vet.iu. enucle.

.g.l.fi. C. fi.reg et aliis vt. d. l. vnus.

.h.vt ĩ Iuribus .ʃ. allſtis et p de ciũ ĩ.d. cõſi.

Animaduerti etiã aliud Alciate Clariſ. ꝙ tu niteris authori tate potiſſimum legis.xii.tab.a Cicerõe relata ĩ primo de le gibus, Et ꝙuis diſſentaneũ fortaſſe videri poſſit ꝙ in aliena vireta deſcendã, Nihilominus, ne a Muſis ꝓrſus & Gratiis videar alienus, aliquos ẽt eius viridarii floſculos, ꝙuis ru di manu, deligere non verebor.

Inquis tu Ciceronem adſtruxiſſe a lege.xii.tabu. ꝓhibitum vſucapi intra quinq; pedes, Quom.n.ipſe vellet contende/re inter Zenonẽ ſeu ſtoicos, et Academicos de verbis tan tũ, nõ de rebus cõtrouerſiã eſſe, deſcendit fere ſubindigna/tus ad cauſam Academicorũ defendendã Ductus ex legũ xii.tab.ſñtia, dicens, Quom de finibus tãtum ſit cõtrouerſia in qua Quom ẽt vſucapionẽ ĩtra qnq; pedes, leges xii.tab.

vſucapio eſſe nõ poſſũt:nõ ſinem⁹ ipſũ vſurpaꝛ quæ nr̃a ſũt Vide quãtum a te mi Alciate diſſentiã, nã in primis eã ꝑti/ natiã mordicus tenere qs vetat! vt cũ Petro Crinito & aliis cõpluſculis affirmatiue nõ negatiue eo ĩ loco legendũ cen/ ſeam!exquo locus ille tuæ ſñiæ nõ adſtipularet, quom in legibus nr̃is ſit cautum,validum nõ ſumi exeo loco argu/ mentũ,q in varias partes flecti,& interpræ̃tari poteſt. .i.

.i.ꝑ bar.ĩ.l.ĩ ã/ biguo.ff. de re b⁹ dub.

Sed age ꝑtinaciæ crimen,Quod abeſt ab meo ingenio,eui/ temus:et q̃libuſcunq; rõibus diſq̃ramus,an affirmatiua vel negatiua lectio ſit admitenda,illud credo ĩter nos cõueniet Ciceronẽ eum ſenſum habuiſſe,vt noluerit pati veterẽ poſ ſeſſiõem academiæ Zenonẽ hominẽ acutũ iuadeꝛe exquo ſenſu,illud ẽt cõcedendum eſt,quod inuadeꝛ uolẽs adhuc nõ poſſideret,ſed ille q cupiebat iuaſionẽ repelleꝛ : dicit er go Cicero ex eo, quod leges.xii.tab.vſucapionẽ ĩtra quiq; pedes eſſe voluerint,adſertiue.n.ſic nũc lego Et ſic nos aca demici hos fines ĩtra quinq; pedes,ex vi eiuſdẽ legis vſu/ cæpimus,nõ ſinamus veterem nr̃am poſſeſſionem depaſci &vſurpari,Cõſtat aũt veterẽ poſſeſſionẽ,& diutinã, vſuca piõi locũ dare .k. Vnde ſi affirmatiua ſit lectio,illatio de nõ ſinẽdo depaſci veterẽ poſſeſſiõem: optime quadrat , quom .n.ĩtra iſtos qnq; pedes ſit ꝑmiſſa vſucapio, quæ exuetere poſſeſſione deſcendit,ẽt veterẽ ipſam poſſeſſionẽ nobis au ferri nõ ſinam⁹:ſed ſi e cõtrario legeris negatiue,Quaſi Ci/ cero vuluerit ſtoicũ ab hac vſucapiõe ꝺpelleꝛ,eo q; ſit ꝓhi bita hæc vſucapio , neceſſe eſt ex vi terminoꝝ ꝯcedere q; Zeno,ipſe ſtoicus in vetere poſſeſſione eſſet cõſtitut⁹, qua nõ obſtãte vſucapionem tũ ꝑficere nõ potuerit,Nãq; vſuca pio ſine poſſeſſiõe nõ ꝓcedit:Ineptũ.n.eſſet diceꝛ ipm vſu/ capere nõ potuiſſe ſi ĩ poſſeſſione nõ fuiſſet ex ꝓhibitiõe le gis xii.tab.tũc.n.nõ ex legis ꝓhibitiõe, ſ ex eo q; nõ poſſe diſſet nõ vſucæpiſſet,ĩepta vero,imo ẽt falſa eẽt illatio , qa lex ꝓhibuit vſucapiõem,diceꝛ,nõ ſinam⁹ iſtũ,veterẽ nr̃am poſſeſſionẽ depaſcere:ſi.n. ſtoicus ĩ vetere poſſeſſione eſſe neceſſario debuit,vt poſſit dici ,ex ui legis xii.tab. ꝓhibit⁹

k.l.ſine poſſeſſ one.ff. de acq. poſſ.

vſucapere,falſum eſſet dicere Academicũ ĩ vetere poſſeſſi
one fuiſſe,exqua excuti nõ deberet Quæ rationes eo vel ĩ/
uitũ me trahunt vt adfirmatiuã lectionẽ ad ꝓbandã cenſeã,
Quãuis aũt hæc lectio mihi ĩteri magis arrideat,niſi vere/
rer curioſitatis crimen ĩcidere,auderẽ dicerẽ ꝙ in illis Cice/
rõis verbis lõge diuerſus ſenſus occult⁹ iaceat, q nec tuæ
nec meæ ſentẽtiæ ſubſcribat,Sed nunc noua ſuper illis ver
bis conſectari non curabo.

Illud reliquũ eſt:ſi fortaſſe qſpiã ꝯtra me,verba Cicer. ad/
ducere voluerit,in eo,ꝙ dixi,finalis iurgii quæſtiõem eſſe
nõ poſſe,cum certũ eſt de vſucapione qnꝗ pedũ diſceptari
Eo aũt inloco Cic.dixit quæſtiõem eſſe de finibus,ĩqua qn
ꝗ pedũ vſucapionẽ leges xii.tab.eſſe voluerũt,Nã adhoc
credo facilẽ reſpõſionẽ mihi occurere,Quom Cic.ibi.non
dixerit quæſtiõem eſſe de finibus,in qua actio finiũ regũdo
rũ locũ haberẽt,de qua lex nr̃a loqbat̃, ſed ĩqua ex lege xii
tab.vſucapio eſſet pmiſſa,Sic igit̃ de actiõe finiũ regũdoꝝ
verbum nullũ,& Cic.authoritas iõ nobis obeſſe nõ poteſt
Quom vero nulla prioꝝ ĩterp̃tationũ mihi valde dubio,&
ancipiti adhuc arriſerit ,Mecũ volutare cæpi , anego aliqd
imaginari poſſem,quod ſi nõ adverĩ ẽucleationẽ accederẽt:
ſaltem in aliquã veritatis indagãdæ ſuſpitionẽ nos duceret
Et in mea hac imaginatiõe agnoſco illud fuiſſe veriſſimum
ex legis xii.tab.decreto ſtatutũ fuiſſe,vt ĩcõfinio ꝓpiquorũ
fundorũ qnꝗ pedum ſpatium , terræ vacuæ relinqueretur
vt omnes non diſſimulanter fatemur.

Fingo accidiſſe,vt alter ex vicinis de finium ꝯſtituẽdorum
termino,ſeu de vicini fundi vel locorũ eius ꝓprietate,litem
cũ vicino habere voluerit,ĩter tñ vtrunꝗ fundũ qnꝗ pedũ
ſpatiũ terræ vacuæ ãtiqtus derelictũ appareret ,a qbus aũt
& quo nã pacto hoc ſatis nõ ꝯſtare,q ergo nouos fines cõ/
ſtitui volebat,forte ĩuentis ĩſtrumẽtis,veterib⁹ , quæ ſolet
eſſe infiniũ cõtrouerſia receptiſſima,ꝓbatio .l. vel aliis do/ .l. l.ʼĩ finalibus
cumẽtis & ꝓbatiõibus cõtedebat,illud qnꝗ pedum ſpatiũ .ff.fini. ſegũ.no
ꝓperã ĩter duos illos fũdos fuiſſe cõſtitutũ ,qppe fundi ſui i.c. cũ cauſam
fines,lõge magis intra fundũ,quẽ vicinus poſſidebat exten ex.de proba.
di debere,docere ſe paratum offerebat,vel ẽt audebat con
tendẽ,ſe in fundo a vicino poſſeſſio q̃uis qnꝗ pedum in

illum ab actione finium, ſeu ꝑprietatis deberet excludere: Et nõ mediocris ratio inſurgere ꝑ hac excluſione videbat̃ nã cum lege.xii.tab.qnq́ pedum ſpatium ꝑ ꝯfinio relinq deberet, et ita relictũ eſſe appareret, eo ipſo ꝙ tale qd in promptu erat, illum a tali actione excludi debere non videbat̃ incõgruum, multarũ legum arg. .m. Quom lege cautũ eſſet, & ex ratione illius legis, illud ſuſcipi poſſet fundamentum ꝙ vbi ꝯfiniũ, inter duos fundos certũ apparet, tũc finiumcõtrouerſia cũ vicino, nõ habet locum .n. ꝙ ſimiliter arguere videbat̃, illum de ꝑprietate fundi vicini iutiliter litẽ agere Hoc tamẽ remoto definierunt D D. fortaſſe ad ꝑcunctationẽ pulſantis, vel ipſius p̃fecti Prætorio, corã, quo, lis, agitabat̃ hac qnq́ pedum p̃ſcriptione, id eſt determinatione ſũmota nunc.n. p̃ſcriptionẽ, ideſt determinationem actualem ĩterp̃tor, vt notiſſimũ eſt ĩ ea ſignificatiõ aliqñ hoc vocabulum accipi. Et tu Alciate nõ diffiteris, & exẽplis cõmoſtrari põt .o. nõ p̃ſcriptiõ, ideſt exceptione, nec p̃ſcriptiõe (ſi tu hoc pateris) ideſt vſucapione ſed p̃ſcriptiõe ideſt actuali determinatione ſũmota, hoc eſt remota, & vt clare dicã, nõ obſtãte, litem finalem ꝑcedere debere, et litem locoꝝ ꝑprietatis ſeu dñii, & ratio, quæ ad ita definiendũ eos induxit, eſſe potuit, argumentãdi formula a cõmuniter accidentibus ſumpta .p. & ex eo loco, ꝙ dici conſueuit, nõ ꝑbat hoc eſſe ꝙ ad hoc cõtigit abeſſe .q. quæ argumentãdi facultas in legibus nr̃is maxime locum habet, Nã fieri qdem potuit vt aliqñ nõ ex recto illud qnq́ pedum ſpatium ſit inter vtrunq́ fũdum ĩterpoſitũ: & tñ ex veteribus ĩſtrumẽtis, vel aliter poſſit apparere, fines litigatoris lõge vlterius intra vicini fundi ſepta extendi debere, Sicq́ eadem rõe fieri poſſe, vt nõ obſtãte hac qnq́ pedum p̃ſcriptiõe, vicinus in vicini fundo dñium, aut proprietatem habeat.

Et ad rõnem dubitationis ĩſpõderi potuit, ex eo ꝙ qdem cautum eſt, in via publica ſeu ꝯfinio loci publici, quãdo de eo apparet litem finium regundoꝝ nõ ꝑcedere, nõ ſi locus iter iectus ſit priuatus, in quo ſit ꝯfinium, qa eo ꝯfinio ꝑuato non

.m. vt no .i.c.i. deli.cõte .i. vi. et doct .i.c.ex/ceptio.đ excep et ĩ .l. anquære bat̃ p bar. ff. iudi. ſol.

.n. d.l.ſed et loci .§. fi.

.o.L.itra quatuor.§.quadrienii ,ff. de diuer. et tẽpo. p̃ſcrip. et .l.ſi.is.C. de p̃ſcrip.lon. temp.

.p.l. neq́ natales.C.de prob.

.q.l.nõ.hoc .C vnde cogna.no bal .i l. cõuenticulã.C. de epiſ & cleri.

obſtāte lis finium agitari poteſt, .r. & ſi lis finiū, etiā lis dñii qa in finali lite etiā cognitio dñii verſatur .ſ. hoꝝ aūt quinqꝫ pedum ſpatium nō eſt a lege .xii. tab. declaratum eſſe locum publicum, debeat ergo priuatus locus cenſeri.

Et hæc mea, qualiſcunqꝫ ſit fantaſia, nō patit̄ obiectionē de modico qa de multo in hoc lis uerſari pōt, ſi fundus vicin⁹ eſſet tā magnus, ꝙ cōtrouerſia digna eſſet quæ a tā grauib⁹ legiſcōditoribus decideret̄, vt alibi iniure nr̄o de latiſſimis finibus hr̄, .t. Nec ocioſi fuiſſe videbūt̄ DD. in tali determinatione pōenda: nec obiectio, ꝙ aliæ metæ inter vtrūqꝫ fū/dum eſſe poſſint, vt ſuperius dixi, etiā officiet, qa cum nulla ſit āntiquæ legis correctio: ex paritate ratiōis extendi hic caſus ad alios ſimiles poterit, .u. nec oppoſitio ēt obſeruabitur, ꝙſi cōfiniū eſt certum, non poſſit eſſe finium, vel dñii lis qa illud: quom confinium eſt loc⁹ publicus: vl' eſt adeo certum, vt nullatenus celari poſſit.

Neqꝫ etiā ſupuacua & indubitabilis lex reputabit̄, Quom ſatis validæ hinc inde dubitandi rōnes ſe ſe offerāt, & ab alia lege hoc determinatum alias fuiſſe nō conſtet, et multa etiā ceſſant, ex his, quæ ſuperius ꝯtra alioꝝ interp̄tationes obiecta fuere, quod facile obuiū fieri pōt vnicuiqꝫ recte omnia perſcrutanti.

Vnum tātum dicere, Alciate, ꝯtra me poſſeſ. in tuæ īterp̄tationis defenſionem, qñ dicebā in eo caſu litem finalem non ꝓcedere, qa īcertum fuiſſe cōfinium qnqꝫ pedum confirma/bas, quæ certitudo cum eſt loci priuati nō debet finali iur/gio qcq̄ officere, vt nunc ego in meā ſñiam argumentor, et ſic etiā ī caſu tuo lis finium verſari poterat, hoc autem nec meā ſñiam cōuellere, nec adhuc tuā interp̄tatiōem adiuuar̄ pōt: nā tu in ea certitudine illud ꝯfinium qnqꝫ pedum fuiſſe adſeueras, vt dubitari potuerit an vſucapi poſſet: quod, alioqꝫ, vt ſuperi⁹ dixi .x. idubitationē trahi nō potuiſſet: eo aūt caſu lex concedit, iurgium finale locum haber̄ nō poſſe: qñ tāta eſt certitudo cōfinii, vt in nullā tergiuerſationem venir̄ poſſit et exemplum ponit lex īvia publica, quæ ratio ceſſat ī cōfinio loci priuati quod, facile incōtrouerſiā venir̄ pōt, vt cōcedit iurecōſultus, in loco memorato, .y. quare nō ei ſententiæ adnitor, niſi ex ui rationis illaꝝ legum, quas locum

.r. d. l. ſed et loci. §. fi. cū. l. ſeq̄
.ſ. vt p to .ff. ſi .regū. no .i .l .ſ.
ff. fami. hercis.
.t. l. patronus. §. ſēpronio .ff. de leg. iii.
.u. vt no. imo. ī .d. §. de viro et Bar. et alii. i. l. ſi cōſtāte. ff. ſolu. matri.
.x. d. l. ii. §. īcertā. et. d. l. locus .ff. de aq. poſſ.
.y. d. l. ſed. et loci. §. fi. cū. l. ſeq̄.

interpꝛtatione cocedere neceſſe eſt, Hac autem qualecun/
ꝙ ſup hui⁹ legis declaratiōe pčtoris mei vomicā recti⁹ ſen
tientibus deliniendā, ac ꝯformādā libenter ſubiicio.

Nunc trāſeo, ad quaſdā nō omnino īgratas, nec īſuaues di
greſſiunculas tuas. Et inp̄mis dum opinaris illā fuiſſe hui⁹
legis rōem, ꝑvt in tua interp̄tatione adſeueraueras, ꝙ ideo
qnꝙ pedes vſucapi nō poſſet: qa iur̃ cuiuſdā facultatis aut
familiaritatis poſſideīnt: Scito eā rōem mihi ī totum nō ſa/
tisfacer̃, ſi etiā minutiora cōſectari cupimus, Ducor ea cōſi/
deratiōe, ꝙſcȝ tuum fuerat demōſtrare, hunc locum eſſe ta
lem, in quo poſſeſſio iure facultatis vl̃ familiaritatis locum
haberet, ex qua vſucapio duci nō poſſet, loca.n. publica iu
re quodā facultatis in vſu nr̃o eſſe vident̃, & ideo vſucapi
nō poſſunt, vt tractatum eſt apud nr̃os pluribus in locis .z.
ſimiliter in aliquo loco morari iur̃ familiaritatis qs intelli/
git̃, quādo locus clare apparet eſſe alienus. Et ratio aliqua
cōiunctiōis vel familiaritatis inducit, vt qs alienum locum
eo iur̃ poſſederit, vt hr̃ in locis vl̃gatis .a. quorum neutrum
in caſu tuo eſſe oſtendis, hic.n. iure facl̃tatis nō pōt dici poſ
ſeſſio, vel vſus, cum locus eſſe publicus nō doceat̃, & ꝑua
ta eſſe omnia cenſent̃, niſi doceāt̃ publica .b. Et in hoc lo/
co titulum ita eſſe alienum nō doces, vt qs iure familiarita/
tis poſſediſſe debeat cenſeri, Quar̃ cum a poſſeſſione vſu/
capio ꝑcedat .c. nemini dubium videbat̃, ſi locus iſte etiā
lōga poſſeſſione nō obſtātibus tuis rōnibus acqri poſſe cui
piā videri debeat. Nō deſino præterea, Alciate admirari, il
lud in quo, nō nullos ex nr̃is ſecutus es, adſerentes vſuca/
piōem nō eſſe ꝯtra naturalem æquitatem .d. cum glo. cui il
li initunt̃, cōtrarium dicat .e. dicit.n. eſſe bono publico in/
troductā cōtra naturalem æquitatem, ꝙ etiā alii alibi ſecu
ti ſunt .f. nā nō eſt incōgruum, vt aliquo bono publico ali/
quid cōtra naturalem æquitatē introducat̃, vt habet̃ in va
riis locis .g. immo hoc caſu, rigorem æquitati prælatū fu/
iſſe dicunt quod, qua ratione factum ſit, aliqui cōtemplari
voluere .h. Sed quicqd ī hac materia effutiuerit neoterici,
reſpōdentes etiā ad legem iuſtiniani .i. quæ videbat̃ in ne

.z. et potiſſ. ī. l. quominus .ff. d flumi. p Bar. et alios no. i. c. ab bate. de verbo. ſigni.

.a. l. q. iur̃ familia. ff. d acq. poſſ

.b. ar. iſti. de re. diui. §. ſingul.

.c. d. l. ſine poſſ.

.d. hos r̃ferunt abb. & feli. ī. rubri. ex. de p̄ſcr.

.e. ſ. ī. c. iuſ. generа. p. diſt. idē d. glo. ī. l. i. in. ver. ius. eſt. ff. de iuſti. et iu.

.f. Bar. glo. et doct. ī. l. i. ff. de. vſucapio.

.h. q̄ cōmemorat glo. i. d. c. i⁹ generale.

.h. bar. et alii in .d. l. i.

.i. i. §. habeat in auc. vt eccl. ro.

gocio præcipua,habeo ego legẽ, .k. expreſſe iunctẽ, ĩqua legiſlator iura vſucapionis nocẽtia appellauit ,& ĩ ea iactu rã verſari dixit,& ideo minuẽdã:quod ſec⁹ fuiſſet faciundũ ſi fuiſſet ſecũdũ naturalẽ æqtatẽ:Quom æqtas ſit extẽdẽda .l.& alibi lex eadẽ dixit,duꝝ fuiſſe miſeros reꝝ dños abeo ꝑ dño excludi debeř,Quã legẽ adtuliſſe volui,vt de ea oc caſionẽ cogitãdi præberẽ Et iſtos neotericos incuriæ accu ſarẽ ,qui in hac materia huius legis non meminere.

k. in.l.i.in.fi.C. de vſucap. traſ l. l.qd ſi ephæ ſi.ff.đ eo.ꝙ cer .lo.l.placuit.C de iud.

Sed ne minutiſſima quæq̧ velle videar conſectari , paulo nunc altiora ingredior:in quibus duo potiſſimum adſtruis. Alteꝝ ꝙ vnica tm̃ fuerit ratio vſucapionis ĩtroducẽdæ, v; vt eſſet litium finis ab Neratio iurecõſ.relata .m. Et ab ea quæ a Caio ꝑponitur .n. efluxiſſe , adeo vt vna ſit tantum. Alteꝝ,ꝙ ex quo hæc ratio ceſſat,ĩ foro,vt dr̃, cõſciẽtiæ,i deo ẽt ꝯpleta vſucapione,ſi ſupuenerit mala fides tutus nõ erit,q vſucæpit, .o. cũ in eo foro litib⁹ non ſit locus,Sed in utroq̧ mihi a te longe diſſentiẽdi occaſio ſuboritur.

.m. l.fi.ff.ꝑ ſuo .n.l.ꝑma .ff.de. vſucapio.

.o. ꝯtra doct. in .c. vigilanti de præſcrip.

In primo,quia quæ duæ ſunt rõnes tu in vnã cõiũgis, nam Quom a duobus Iurecõſul.diuerſis verbis & ſñiis relatæ ſint,ẽt diuerſæ ſunt cenſendæ‘nã quæ diuerſum nomen & ſñiam habent diuerſa cenſenť,vt alicubi ꝓbatum eſt. .p. Sed præterea lõge differt bono publico,introductã vſucapi onẽ fuiſſe,ne dñia reꝝ ĩ incerto eſſent,ab eo vt aliqs eſſet li/ tiũ finis,nã rõ prior ẽ vniuerſalis,bonũ pũblicũ,cõſiderãdo ne dñia reꝝ ſint ĩ incerto,hæc aũt de finiendis litib⁹ eſt par ticularis,cũ ſit & illud bonũ publicum,lõge alia ergo bona ratiõe publicæ vtilitatis excogitari poſſunt,q̃ litiũ finiẽdaꝝ

.p.l.fi.idem.C, de Codi.

Et ĩ ꝑmis illud nõ dãno ꝙ aliqs adfirmauit, vt cultura agro rũ non deſereřẽ ,ſi.n.a cõmuniter accidẽtibus arguam⁹, .q. lõge diligẽtius coliť ager,quẽ qs putat eſſe ſuũ,q̃ q exco/ gitari poſſit futurus eſſe alieus , Quom ẽt dici ſoleat,quod negligiť , quod cõmuniter poſſideť , .r. Et in cultura agroꝝ publicã vtilitatẽ cõſiſtere ãtiqui adſtruxere,.ſ. vt multis ra tionibus,& exẽplis probari poteſt.

.q.d.l.neq̧.na/ tales.

.r.vt no.ĩ.l. ĩ re cõmũi.ff. de ſer ui.vrb.ꝑdio.Et in.l. ſi nõ ſortẽ .§.ſi aũt.ff.de cõ di.indebi.

Et apud gelliũ hr̃,cẽſoriæ notæ ſubiici ſolitos ãtiquitus,q agellum,vel vineã indiligẽter curaſſent,ex M. Catonis at/ teſtatione Adde quod iſta ratio ne dñia reꝝ ſint in incerto,il lam videť vtilitatem inducere, quam homines excogitarũt

.ſ.vt no.ĩ rubri. ex.de vſu.

quæ euenire poſſunt,Qua vtilitate et lex ꝓ bono publico,
aliquãdo cõſiderauit,.u. Dñia.n.reꝝ ĩ incerto verſari,nulli
dubiũ eſt multas rixas,&bella parere poſſe, ob quam cau/
ſam ẽt dñiorum diſtinctio vtilis fuit.

Sed et alia etiã vtilitas publica excogitari poteſt,qa ſi Dñia
reꝝ hoc modo ĩ incerto morarẽt, ædificia vrbiũ quodãmo
do desererẽt,Quia domũ,quã qs crederẽ poſſet futurã eſſe
alienã vel nõ repararet ,vel nõ elegãti⁹ ædificaret, Intereſt
autẽ reipub.vrbẽ ædificiis nõ deformari,Sed quotidie ĩ me
lius ꝑduci .x. Et ſub illa vniuerſali ratiõe, ne dñia reꝝ ſint
in incerto curioſus multa excogitare poſſet,quæ lõgũ eſſet
enumerare.Et cũ lõge diuerſas eas rationes eſſe cenſeã, ex
iis ꝯſiderationib⁹ in alteꝝ caput deſcendo,vt opinio tua du
bitabilis rddi poſſit,quã ex ea ratione ĩfers,qa ſi fortaſſe, vt
credis,in foro cõſciẽtiæ ceſſaret litium fintẽdaꝝ ratio,nõ tñ
ceſſabit altera,quæ ex bono publico eſt ĩtroducta , ne dñia
reꝝ ſint ĩ incerto,Et quom ex duab⁹ legis potiſſimis rõnib⁹
altera remãet,lex ipſa nõ ceſſat,vt iuris eſſe notiſſimi nemo
inficiat, .y. Lex aũt quæ iuſta eſt,Et facta ab habẽte poteſ
tatẽ,& fundat ſup certo, vt iſta eſt ,ẽt ĩ foro cõſciæ ſeruã/
da eſt,vt oẽs adſerũt. .z.

Et quãuis iſta poſſent ſatis videri,ad reddẽdã dubiã qõem
tuã vt tñ ẽt magis anĩo ſatisfaciã meo,cõpluſcula alia,quæ
in diuerſam opinionẽ me trahunt adducere nõ verebor.

Nã apud me vſq; quaq; nõ ꝯſtat in ea materia argumentũ
a ceſſante,legis ratione,valere.

Eſt.n.illud apud nr̃os ĩterpræte fámigeratiſſimũ, .a. ꝙ in
qõne an lex fori habeat locũ ĩ foro poli, vt nr̃i dicere ſoliti
ſunt,diſtinguit,ꝙ aut lex aliqd certũ ſtatuit , & eſt iuſta &
rõnabilis,et ab hñte ptãtem lata& tũc ẽt ſenp ĩforo poli ob
ſeuatur: Si vero eſt quidẽ iuſta,rõnabilis & c̃.Sed ĩaliqua
præſumptiõe ẽt iuris,& de iur̃,vt mor̃ nr̃oꝝ nũc loquar,fũ
data ẽ,tũc ſi illa præſumptio ceſſat in foro Dei,ceſſat ẽt lex
qa de veritate tũc liquet ꝑſumptiõi cõtraria,quæ facit a ꝑ/
ſumptiõe diſcedere,vt nr̃i interpꝛtes hæc multis in locis at
teſtati ſunt, .b. Sed ñ a ceſſante ratiõe in ea materia argumẽ

.ff.de cõdi ĩde. .u.vt no .ĩ.l.cũ. pater.§.dulciſſi. .ff.de.l.ii.et ĩ.d. .l.ĩ.,re cõmũi et facit.l. æqſſimũ .ff.de vſu fruc.

.x .l. præfeſ.ff. de offi.ꝑſi.et no .ĩ. l. cœtera .ff. de leg.ĩ.

.y..§. affinitatis. inſti.de imp. .z.ĩ.c.cãonũ ſta tuta.ex đ cõſti.

.a.vt late ꝑſe/ qũt abb.et feli. in.d.c.ca.nonũ, ſtatuta.

.b.ſecũ.ioã.ãd. et abb.ĩ.c.is q ſi dẽ.ex.de.ſpon. ſal.refert feli.ĩ. d.c.canonũ ſta tuta et pe. de. ã char.ĩ rgula po ſſeſſor .de regu iu.in.vi.

Google

tū ſumeret,nō eſſet vlla differētia,an lex ſup certo,vel ſup præſumpto lata eſſet quia nō tm̄ ſi pſumptio,Sed ēt ſi rō ceſſaret:lex illa īforo,vt dr̄,cōſciæ nō rciperet,Quom aūt lex nr̄a ſup certo ſit ꝯſtituta,& reliquas habeat partes ſibi neceſſarias ꝙuis ēt ceſſaret ratio,nō tñ eius ceſſare deberet ītētio, Exēpla aūt differētiæ huiuſmodi facile eſt apud nr̄os reperire in locis,vbi ea proſequuntur. .c.

Adde ꝙ negare nō poſſumus pænas a lege introductas,vt mali hoies a maleficiis cōmittēdis deterreāt, .d.quæ ratio ꝓculdubio ceſſat īforo ꝯſciæ,Et tñ ſi lex ipſo iur̄ pænā impōit ēt ī eo foro exigit,qa ſup certo lata eſt,vt apud bonos auth̄ rpperit.e. Pariter ſi iudex p ſñiā pœnā iflixit,ēt ī eodē foro exigi debet .f. Similiter qñ pæna ex partiū cōuētione deſcēdit, cuius metu voluerit pareri cōtractui, nā ea ꝓculdubio ratio ī eodē foro eſt īualida,& tñ exigitur. .g.

Eodē modo ſi loco mēbri debilitati vel abſciſſi iflicta fuerit nā ēt ea ī foro cœli,vt ita loqr, exigi ꝑmitut .h. ex qb⁹ exēplis demōſtrat locū ceſſātis rōnis īhac materia nō obſuari

Quib⁹ exēplis nō obſtat glo.ī c.frnitatis.xii.q.ii.nā ibi ratio erat,qa ꝑ iudicē adhuc pæna nō erat iflicta,vt aliq(& rcte) cōſiderarūt .i. nō.n.ad Iudicē cœleſtē,vt ita nūc loquar ſpectat ꝑ delicto penā īponere,ſed ad ꝓphanū. Exhis ēt patet lōge deceptū fuiſſe quēdā interpte.k. qñ rōne eius glo fuiſſe differuit, qa ceſſabat ratio legis in illo iuditio,memoratæ.n.rōnes & exēpla cōtrariū demōſtrāt. Adde ꝙ argumētum a ceſſante cauſa vel ratiōe non tenet,quādo effectus eſt iā cōſumat⁹, .l. vt alicubi relatū eſt, Quæ lex cū ſit ratiōabilis,iuſta,ab habēte authoritatē lata, et ſup certo conſtituta,ēt in foro diuino debet obſeruari:hic ergo,ꝙuis ratio ceſſaret,nō tñ ceſſaret diſpoſitio,Ex quo effectus ab illa rōne ꝓueniēs iā eſt ītroductus,qa iā erat pfecta vſucapio.

Quæ aūt in tuā ſñiam iuuādā adducis,ſi recte animaduertis,talia ſunt, ī qbus lex ſup pſumptione fundata , veritatē præſumptiōi cōtrariā iueniebat:Et ideo ī foro Dei ea nō erat obſeruāda ,quoꝝ ſigula capita recēſerē, niſi iā i volumē excreuiſſet mea hæc qualiſcūꝙ dubitādi occaliuncula.

Audi tñ,quæſo Alciate,qd me nonnihil cōmouerit contra receptā hoꝝ neotericoꝝ ſñiam, quā tu(ꝙuis dubia penes

.c.ſ.ſupius memoratis.

.d.l.ī.ff. de iuſt et iu.l.aut facta .ff.de.pæ.

.e.ſ.ſecū.abb.ī. d.c.canonū ſtatuta et no.ī.c.ii. de pſcri. in. vi.

.f.ſecū. bal. ī.l. id ꝙ panpibus .C.d epiſ.et cleri.et pe.de ăch, ī.d.reg.poſſeſſ et bea.tho.ii. ii. q.lxii.arti, iii.

.g. ſecū.pe. de. ācha.ī.d. regu. poſſeſſor.

.h. ſecū. pe. de ācha. ī regula. .peccatū.de re. iu.ī.vi.refert ſeli.ī. d.c.canon. ſtatuta.

.i.abb. feli. et alii.ī. d.c. canonū.ſtatuta.

.k.ſ.abb. ī.d.c. canonum.

.l. ſi .ff.vn.d.lib

perius memoraui,tñ ſi ſit peccati nutritiua,quo gñe dicendi vtunť illi,in foro Dei nõ ſit admittẽda :videam⁹ aũt ne ĩ hac lege nr̃a,qñ ſupuenit poſt acqſitũ dñiũ mala fides,ſit qdpiã nutritiuũ peccati:ꝗuis.n.iſte ĩ notitiã rei alienæ nũc nõ ve niat,ĩficiari neqmus, qui nũc intelligat eã fuiſſe olim alieni iuris:benefitio tẽporis iũctis aliis ad hoc neceſſariis admi niculis,ſibi qſitã,nã ꝙ in hoc caſu verſeť petũ,ipſimet recẽ tiors interp̃tes nõ negarũt,.n. quãdo dixeř eã potuiſſe eſſe eius ẽt legis rõnem,ꝙ nec mutari nec corrumpi debet, ſup uẽiẽte delicto, quod legitime ẽ trãſactũ,et adhoc ẽt leges a liquas adduxeř .o. hoc aũt ꝑculdubio nutriř peccatũ ẽ,Et hæc rõ non medriocriter opinionẽ illoꝝ meo iuditio cõtur bat, quã tamen acri tuæ,& aliorum cenſuræ ſubiicio.

Nũc trãſitũ facio ad ea quæ igenioſe qdẽ,neſcio an ita veř effudiſti,ĩ declarãda vi huius vocabuli præſcriptio,ĩ qbus tã & ſi multa obiter enucleaſti quæ in eã ſñiam tẽdere vidẽ tur,nõ tñ cupio ſingula,ſed tantum neceſſaria perſequi. Et duo potiſſimũ ſunt, qbus nequaꝗ̃ poſſum acqeſcere: al/ teꝝ ĩ quo præſcriptiõem ꝓprie definis eſſe,quæ ĩtẽtiõi agẽ tis nõ aduerſať, ſed eã ř̃ſtringit aclimitat:quod ꝑ plura diſ currens oſtẽdere cõaris exẽpla,fulctus etiam authoritatib⁹ aliorum ꝗ̃ iuris noſtri procerum.

Alteꝝ in quo dicis p̃ſcriptionẽ vſucapionis,ideſt excepti/ onẽ dici debere,quaſi præſcriptio ſit ipſa exceptio vſucapi onis:quoꝝ:neutꝝ ſatus adhuc mihi facere potuit, Et ad pri mũ cõuellẽdũ multa me ꝑtrahunt, Nã vt omittam exteros, quos tu potiſſimũ ſeq uideris,apud nr̃os cõperio .p. excep tionũ aliquas perẽptorias eſſe,aliquas dilatorias.

Exceptionũ vero perẽptoriaꝝ aliquæ, nec cũ negotio, nec cũ actione cõueniũt,veluti ſunt omnes , quæ negãt directo ius actori competere,de quibus multa apud eoſdem .q. & veluti cõtractũ nõ eſſe fcm̃ .r. vel alie ſimiles.

Aliquæ vero negotiũ qdẽ nõ negãt,ſed actionẽ:vt ſolutio/ nis,acceptilatiõis,vſucapionis , litis trãſactæ rei iudicatæ &ſimiles,quas ẽt aliq ius actori nõ cõpeteř dẽotař dixeř .ſ. Aliæ vero ẽt actionẽ nõ negãt,Sed quom ꝑuatio vt nr̃i di/

ſtatuta vbi abb exp̃ſſe et alii et ẽt in ꝑhe.greg.

.n.bal.& feli .ĩ. .d .c. vigilanti.

.o. l.i.ĩ ſi. cũ.l. ſeq̃.ff.de.iti. ac tuꝗ̃ priua.

.p.vt habeť.ĩ.l excepti. ff. đ ex cep.iſti. eo.ti .§. appellãť. ꝑ glo et doct.ĩ.c.exce pti .eo.ti.p. glo et doct.iii.q.vi. .§.exceptio.

.q.vt per feli.et docto.ĩ.d.c.ex/ ceptionem.

.r.vt apud bar. .ĩ.l.ſi. pupilli .§. videam⁹.ff.đ ne go.ge.et.in.l.ſi. vnus.§.ante õia .ff.de pac.

.ſ.vt bar.ĩ.l.cũ. q̃reb. ff.iu. ſol. pon. feli.ĩ.d. c. exceptionem.

Google

cũt,habitũ præiſſe demõſtret, ad eã elidẽdã tendũt, veluti
dolimali, Quod met⁹ cauſa,pacti cõuẽti ꝑpetui,et ſimiliũ .t
Dilatoriæ vero ſũt,vel quæ declinãt iudiciũ,vel ſolutionẽ
differũt,vt ſolutionis dilatæ,pacti cõuẽti ad tẽpus, ꝓcura/
toriæ,fori icõpetẽtis,& ſimiles .u.

Ex ea diſtinctione colligo,ꝙ tua p̃ſcriptionis definitio,ĩ iur̃
nr̃o vera eſſe nõ põt,nã illæ quæ negotiũ & actionẽ negãt,
necqđꝗ admittũt,ꝓpriæ ſm te eſſent exceptiones appellã/
dæ:Quæ vero negotiũ qđẽ admittũt at actionẽ minime,for
te ſm te quod qđẽ pleni⁹ nõ declaras ,p̃ſcriptiões,Sed ſine
ꝯtrouerſia,quæ actionẽ, & negotiũ cõcedunt,ad eã aũt vel
elidendam,vel limitandam tendũt:p̃ſcriptiões ꝓprio voca
bulo ſunt appellandæ.

Sed dic quæſo Alciate, Quom lex ꝓprietati vocabulorũ
ĩ dubio inhærere cenſeat, .x. & ſemp magis ꝓprie in ſpe
cie,ꝙ̃ ĩ genere loq, .y. cur nõ freq̃nti⁹ eas exceptiões.quæ
cũ negotio vel actiõe cõueniũt, lex p̃ſcriptiõnes appellat,
nã raro admodũ p̃ſcriptiõesEt frequẽtiſſime exceptiões de
nominat, z. Et nõ niſi pfunctorie aut duob⁹,tribuſue ĩlocis
p̃ſcriptiões perẽptorias nũcupat, .a. Sed fere ſemp ꝓprio
nomine exceptiões,vnde ex hoc diſcurſu,cogor dicer̃ illã
tuã definitionem non ſatis recte procedere.

Rurſum video generali vocabulo præſcriptionẽ perẽpto/
riã appellari, b. Sed cũ ſecũdũ te,præſcrtptio ſola ſit, quæ
nõ negat negotiũ,& actiõem,ſed de eo limitat,cur omnis p
emptoria p̃ſcriprio appellaret̃,nã cũ ex pemptoriis multæ
ſint quæ negotio aduerſant̃(vt dixi)illæ ſemp exceptiões
nũꝗ p̃ſcriptiones forẽt appellãdæ,Et tamẽ lex aliq̃n eas p
emptoriãs p̃ſcriptiões appellat, Nec crediderim nũc ad eã
diuiſionẽ legẽ animaduertiſſe:quod aliquæ ſint quæ nego
tio nõ aduerſant̃,quas appellat præſcriptiões,cũ lõge fre/
quẽtius(vt dixi) ẽt illas ſoleat exceptiones appellare.

Itẽ omnes dilatoriæ, quæ fuerũt ſuperius memoratæ ſm
te deberẽt ſemp,aut ſaltẽ ſæpiſſime p̃ſcriptiones appellari
lõge tñ frequẽtius exceptiões appellãt̃ ,ſi recte aduertis in
locis ſignãter ad hoc faciẽtib⁹ .c. nec credẽdum eſt legem
tam facile a ꝓprietate vocabuli aberraſſe,vel vocabulo ge
nerali eas voluiſſe appellare,Quom(vt dixi) in dubio ma

.t.vt habet̃.l.§. appellãt̃. et d.l exceptio.et no. docto.ĩ rub.ex. de.excep.

.u.vt.d.§. appel lant̃ et.d.§.exce ptio.et .d.c. ex/ cepti.p. glo .et. docto.

.x. l.nõ.aſr.de. leg.iii.

.y.l.hoc legatũ eo.ti.

.z.vt apparet .ĩ õib⁹ locis ſupe rius ãnotatis.

.a.l.p̃ſcripti.C. de excep.et.in. .l.quotiẽs.C. đ p̃ci. ĩpera. offe. et ĩ aliqb⁹ aliis liaȝ.q̃ tu cõme/ motaſ.ne õia re cenſeam.

.b.vt.d.l. p̃ſcri pti.et.d.l.quoti ens.

.c.vt.i.l. excep tiones.et.d.§.ap pellãt̃ et .d. c . excepti .et.d.c. exceptio.

Sed ſi vlterius ēt loq licet, nulla exceptio foret pſcriptiōis vocabulo nūcupāda, Quom ex ītentione ꝓponētis ordinaria nulla negotiū agnoſcat, Sed ſemp ī dubio excipiēs negare videat̄ .d. Et tūc tātū cōfiteri negociū cēſeat̄, Quom modū ꝓponēdi ad ꝯfeſſionē ꝓceſſerit .e. Sed tūc nō ex vi ex/ceptiōis, Sed ꝓpoſitionis ipſius, Ergo ex vi illius intentio/nis nulla exceptio dici poterit præſcriptio.

Præterea ſm tuā īterp̄tationē omnes illæ pemptoriæ quæ negotiū nō excludūt: ſemp eſſent antea conteſtādæ, & poſtea ꝓbādæ, Quom actor ſuā ītentionē ꝓbaſſet, quod ē falſum, qa illud eſt ex volūtate ī perēptoriis, & ī aliqbus non ex neceſſitate, nā aliqū qs āte poteſt ſup eis cōteſtari ſi vult ſed nō cogit̄ .f. qppe perēptoriæ ſunt, Et poſſunt qūcunq̄ āte ſñiam ꝓponi & ꝓbari ſecūdum Declaratiōes nroꝝ īter præt̄ū .g.

Dilatoriæ qdē ſui natura debent de neceſſitate āte litis cō/teſtationē ꝓponi, q̄uis in multis reperiānt̄ limitationes q̄ plurimæ, .h. Perēptoriæ vero, ex vi regulæ cōteſtatiōem īpedire nō poſſunt, niſi aliquæ ſignāter ab īterp̄tibus nominatæ .i. Sed ſi ꝓprietas vocabuli ea eſſet, quā tu dixiſti huiuſmōi diſtinctiōes recipiēdæ nō forēt, nā ſemp forēt āte cōteſtād, igit̄ fieri nō pōt vt vllaten⁹ tuæ dclaratiōi adhæreā

Quod vero dicis, præſcriptionē eſſe vſucapionis exceptionē, hoc ēt nūq̄ mihi placere potuit, Nā præſcriptio in hac nr̄a materia eſt, qd adeo ab ipſa vſucapiōe ſeparatum, vt ſit ſubſtātia quædā p, ſe ab ipſa vſucapione in ſpecie ſumpta, diſtincta, non vſucapionis exceptio.

Quod vt clarius liqueat, dico vſucapionē ad ſimilitudinē adoptiōis .k. eſſe generis nomē, quod vſucapionē ī ſpecie (vt ita dixerim) et præſcriptionem cōprehendat.

Vſucapio.n. eſt qd, ꝓpter quod dn̄iū acqrit̄ rei alienæ, ſiue mobilis, ſiue īmobilis .l. Præſcriptio vero, p qd vel actio alterius in effectu perimit̄ vel res īmobilis vſucapit̄ Et q̄tū ſpectat ad rē īmobilē, ab vſucapione modo ſuperius dicto recedit .m.

Hoc aūt adeo ī caput meū intrauit eſſe veriſſimū, vt abſur/diſſimū ac ꝓpe ridiculū iudicē dicere p̄ſcriptionē eſſe vſu/

.d.l.nō.vtiq̄.ff. de excep.
.e.l.ſi.qdē et ibi no.C.d. excep.
.f. vt no. ōnes. glo.et doct .i.l. ēptor.C.d p̄ſcripti.lon. tēpo.et ī.l.p̄ēptorias.C ſentē. reſci. nō poſ.&.i.l. exc/eptionē .C. de. proba.
.g.ſ.ī.locis me/moratis.
.h.qd p̄ſeq̄r ad ſatu.vt p feli. in .d .c. exceptio.
.i .d .c. excepti. et ī.c. ī.de li .cōte.ī.vi.et ī.l. fratris.C.de. trāſa et ī ōib⁹locis late adductis p ſe ī.d .c. exceptio.
.k.l.ī.ff.d adop.
.l. l·iii.ff.d. vſuca.l.cū q ædes .l. reꝝ mixtura .l.ei.aquo fun/dū.l.futurū.§.fi. cū.l.ſeq.et.l.ſi. ſolū.co.ti.

Digitized by Google

capionis exceptionē, qd nuſq̃ locorum dictum aut cogita/ tū fuiſſe antea repperitur.

Et q̃uis tu Iaboleni vnā, & alterā Diocletiāi legē adtuleris .n. Quæ tuæ itētioni aduerſari viderētur.

Habeo ego plura, & longe vehementiora, quæ opinionem tuam prorſus euertunt.

Ecce.n. quādo quiſpiā ex iurecōſultis dixit .o. q̄ præſcriptio lōgæ poſſeſſiōis ad loca iuriſgentiū publica obtinēda cōcedi nō ſolet, ſentire ne voluit de præſcriptiōe vſucapionis ; ideſt de exceptiōe, quæ habeat termios quos ei tu a/ diecisti. ꝯtra tamē ea, quæ in iure nr̄o ſunt abſolutiſſima, an potius loq voluit, de quadā ſpecie vſucapionis quæ ad i/ mobilia obtinenda referr̄ ; certe, ineptiſſ. mihi videret̄ dicē di modus q̄ p̄ſcriptio vſucapionis ad ea bona nō extēdat̄. Quod ēt manifeſtius oſtēdit̄, Quom dicit lōgæ poſſeſſionis, ergo nō vſucapionis, q̃uis.n. vſucapio ſine poſſeſſione nō fiat, & a poſſeſſione ꝓueniat, nō eſt tñ ipſa poſſeſſio, Quo modo ergo poteſt eſſe lōge poſſeſſionis præſcriptio, ēt vſucapionis ideſt eius exceptio, certe ineptiſſimum foret hoc dicere, et tāto magis, qa ipſa exceptio nil habet cōmune cū obtinēdis locis, ſed cū iudiciis, cū cōteſtationib⁹ & oppoſitiōib⁹ eius, Quod clari⁹ ēt paulo īferius demōſtrat̄, quom īquit occupāti datā exceptionē oppōat ; nā eā exceptionem cū de oppoſitione locutus eſt, appellauit, Et ꝓculdubio ſenſit de exceptione p̄ſcriptionis, quā lōge poſſeſſionis p̄ſcriptionē dixit, quom de locis obtinēdis vl̄ ne ſermonē habuit. Quæ qdē dico nō vt negē p̄ſcriptionē ialiqua alia materia ꝓ exceptione q̃nq̃ poni, Sed vt in materia nr̄a p̄ſcriptionē nō vſucapiōis exceptionē, Sed ſpeciem eſſe oſtendam.

Ex quo etiā auſim cōtendere recte dici poſſe fundū preſ/ cribi, poſtq̃ video recte dici, ad fundū p̄ſcriptionē ꝓcedi. Quid nōne hoc ēt manifeſti⁹ ſuadet̄ ex eo ; quod alibi Modeſtinus dixit .p. lōge poſſeſſionis præſcriptionē tā in præ diis q̃ in mācipiis quæ i prædiis morāt̄ locū habere, certe quid eſſet abſurdius, q̃ iudicare, quod iurecōſul. eo i loco de præſcriptiōe vſucapionis ſenſiſſet id eſt exceptiōe, dubitās appoſite an in eis mācipiis locū habeat, rectius.n. fuiſſet de ipſa vſucapione, nō de eius exceptiōe dubitare, clare er

.m. vt p totū. C. de p̄ſcri. xxx. vl̄ .xl. āno. et. l. reſcriptis. ff. de diuer. et tēp. p̄ſcri .n. ſ. i. l. cū q ſundū. ff. de. vſucapi. et. l. i. ſeruoꝝ .C. i. q. caſi. ces lon. tēp. p̄ſcrip. .o. ſ. papi. i. l. ſi. ff. de. vſucapi.

.p. i. l. lōgæ poſſeſſionis. ff. d diuer. et tēp. p̄ſcri

tepo præſcrip. vt i rebus ſoli locus eſſet pſcriptiói diutinæ poſſeſſiōis, nā cur nō dicebat pſcriptiói vſucapionis? certe qa ineptiſſimū fuiſſet, id quod p ſe erat vſucapionis ſpecies, p exceptione oppoſitæ ſpeciei poni.

Sed vlterius, ſi pſcriptio eſſet vſucapionis exceptio, cur nō hoc loquēdi genere vſi fuiſſet aliqñ Iurecōſulti, Quom ſē per fere dicāt .r. diutinæ vel lōgæ poſſeſſionis præſcriptionē, pfecto nō alia ratione factum putem quia hoc nūq̄ fuit in hac materia receptum: nec puto cogitatum.

Eodē fere ptinet, q̄uis nō omni ſimilitudine qđ dixit Iurecōſul. Paulus .ſ. q quom de præſcriptione loqbať, eā lōge poſſeſſionis appellabat, Quom aūt de exceptiōe, eā ſimplicē exceptionē, quaſi ipſa exceptio eſſet pſcriptiōis lōge poſſeſſiōis, nō autē ipſa pſcriptio eſſet i ea materia exceptio.

Ad idē ferme tēdit, quod Papin⁹. & Hermogeñs alibi dixere .t. quos tñ nō tāti in hoc facio vt reliquos, Et hi ſunt iuř cōſul. ātiq nō neoterici qdā. vt tu dixiſti, interptes Pontificum decretis non ſatis latinis decæpti.

Age nec tu, nec viri famigeratiſſ. negarūt, i Cæſareis ſanctionibus optimæ latinitatis ineſſe nitorē, Sed pcucurri iſinita huiuſmodi ſanctionū capita, in qbus ſemp in hac materia pſcriptio p quodā curſu tēporis accipiť pfinito ad acqrendū, quod multis comprobari poteſt exemplis. .u.

Et ſi fortaſſe Quom de pſcriptione actionū agiť, res in aliquā ābiguitatē deduci poſſit, quod tūc pſcriptio p quadā exceptione capiať, qa eā ēt aliqñ legū latores exceptionem appellāt .x. quādo tñ de rebus ſoli agiť, i eū ſenſum nunq̄ capiť, quod alicubi vtpote ex aliqua lege, Diocl, & Maximi, cōmoſtrari poteſt. .y.

Quādo irebus ſoli loqntes dixere, ſi vineæ tuæ ppriætatis ſunt, nec vlla pſcriptio ex plixitate tēporis adoleuit, tibi præſes reſtitui videbiť, certe ineptiſſ. foret inibi, præſcriptionē p exceptione vſucapionis capi, Quom ipſa præſcriptio, i quātū exceptio, nec creſcere pōt nec decreſcere

.r. in locis ſupraſcrip. et alibi. .ſ. i. l. cre. eo. ti. .t. ſ. i. l. itra quatuor et .l. in omnibus eo ti.

.u. vt. l. i. C. cōia de vſucapio. et .l. i. C. de vſuca trāsfor. et. l. i. ii. et. l. lōgæ. C. de pſcri. lōgi. tē .l. diutina. l nec petētē. l. ēpt. l. ſup lōg et. l. fi. eo. ti .l. vnus. l. fi. C. i qbus cau. l. i. ii. .L. pſcriptione et .l. neq̄ utui. eo. ti. et chartas iplerē ōia numerādo.

.x. l. ōes .l. cū. notiſſ. .§. eodē. iuř. l. ſigs ēptio. nis. C. de pſcri. .xxx. āno.

.y. vt. l. ſi. vīeæ. .C. de. pſcrip. longi tempo.

Google

quippe exceptio nõ eſt,niſi quom orta,ẽ,ibi aũt lex adſtruit
eã ex curſu tpis creſcer̃,vnde quom de exceptiõe nõ poſſit
ĩtelligi , neceſſario eo pducimur,vt de quadã vſucapionis
ſpecie legẽ locutã fuiſſe intelligamus.
Et quid ſi qñ iidẽ Cæſares alibi dixere .z. ꝙ ĩ malæfidei cõ/ z..l.ſi fraude in
tractibus lõgi tpis pſcriptio non habet locũ,Credis de illa fi.C.eo.ti.
exceptiõe,ſenſiſſe:certe hoc nõ recipit apud me fidẽ,ſed de
quadã acqſitione,quæ ex lõgo tpe orit̃.
Et vbi,iidẽ ẽt ſanxere .a. ꝙ pſcriptio cõpleta poſt morã li/ .a.l.nec bõa.C.
tis cõteſtatæ,ẽt bonafidei poſſeſſorib⁹ nõ pficit: ĩtelligi, ne eo.ti.
põt de pſcriptiõe pvt eſt exceptio minime : quom excep/
tio icohari ãte,& poſt ꝑfici nõ poſſit,quom.n.ſit quodã iſtã
taneũ,aut añq̃ orta ſit,nõ eſt exceptio,aut poſtq̃ orta eſt,ã/
pli⁹ tractũ ſucceſſiuũ nõhabet,nec poteſt dici exceptio eſſe
orta añ litẽ ꝯteſtatã,quæ poſt eã mota fimat̃,Quom excep
tio,vt obſit,añ ipſum iudiciũ orta eẽ dicat̃ :idẽ ẽt DD.alibi
ſcitũ reliquer̃, .b. tẽpus minoris ætatis lõgi tpis pſcriptiõi .b.l. nõ eſt inco
nõ ꝯputari,quom ea tũc currere ĩcipiat,quom ad Maiorem gnitũ.C.qnon o
ætatẽ puẽtũ eſt:hic pſcriptio ꝑ exceptiõe,nõ capiet̃,quom biicit̃ lon.temp,
currer̃ vel nõ currer̃,cõputari,vel non ꝯputari tempus, ex/ præſcrip,
ceptioni non conueniat.
Puto meo iuditio ſatis demõſtraſſe pſcriptionẽ eſſe potius
vſucapionis ſpeciem,q̃ exceptionẽ,cuius pſcriptionis po/
tius ſit dare exceptionẽ,quã ipſa ſit ipſius vſucapionis ex/
ceptio,quo nũq̃ abſurdius aut dictũ qdq̃ aut auditũ puto.
Ignoſce impudenti,verbo.
Auctoritates nõnllorꝫ ſecut⁹ ,eã pſcriptiõis definitionẽ ſeu
declarationẽ emiſiſti,quã paulo añ impugnaui Sed oibus il
lis auctoritatibus tuis reſpõdere interea opere præciũ non
eſſe iudicaui,præterq̃ vni:iqua ex pfeſſo maius fundamẽ/
tũ ꝯſtituiſti,Sed ſi eã tu rẽ tuã minime facere cõmoſtrauero
qd de reliquis ſperandum ſit facile iudicabitur.
Perpẽdiſti.n.Q uitiliãi verba ĩ tuã facer̃ ſñiam lib.vii.cap.
.viii. vbi de ĩtentione,& de pſcriptiõe locutus eſt.
Dixit.n.quom ex pſcriptione lis pẽdet,de ipſa re qri nõ eſt
neceſſe,ignominioſo pñ fili⁹ præſcribit,De eo ſolo iudica /
tio eſt,an liceat,Quotiens tñ poterimus efficiendũ eſt,vt de
re quoq̃ bene ſentiat,ſic.n. iuri nr̃o libẽtius idulgebit vt in

Reuolutis aliquãto exactius Quintiliani verbis illud in primis ãimaduerti: ſi verba iſpectes minime tuæ ſentẽtiæ fauere, ſi ſententiã minus.

Nã quom ꝓprietatẽ ac ſignificationẽ ꝓſcriptiõnis definiris eã eſſe, vt itẽtioni nõ aduerſet̃, ſed limittet, illud ꝯſequi deberet, hoc eſſe ex neceſſitate ꝑpetuũ, quom ſemp ꝓprietati vocabuloꝝ, aut ſaltẽ frequẽter inhærere debeamus, vt iã dictũ fuit, .c. hic aũt Quintiliãus dicit, Quom de ꝓſcriptione agit̃: de re quæri nõ eſſe neceſſe, ex cuius verbis decerpit̃, hoc nõ eſſe in neceſſitate, quo fit, vt nõ neget, de re quoq; quæri poſſe: Sed attẽta ꝓprietate, hoc fer̃ ſemp & ꝑpetuũ ac regulař eſſet: quaſi in neceſſitate eſſe debeřt, hoc ãt clarius adſtruit i ſeq̃ntibus verbis quom ait, imo & de r̃ quæri debere, quom de ꝓſcriptiõe agit̃. Et i interdictis exẽplũ tradit, et qđ maiꝰ eſt, hoc faciendũ eſſe ꝓcipit quotiẽs poterimus, ex cuius verbis colligit̃, hoc potius eſſe obſeruandũ, vt freq̃ntius fiat, vt de re quærat̃, ꝙ ꝯtra, fm̃ aũt tuã iterp̃tationẽ, frequẽtiꝰ de re quæri nõ oporteret. Quom frequẽtius a ꝓprietate vocabuli, & a regula recedere nõ debeamus .d. Quom ergo tuæ intentioni, Quintiliani verba nõ deſeruiant, ſcrutemur parumper ſententiam.

Ego aũt, in eiꝰ ſñiæ notitiã ꝑuenir̃ nõ potui, niſi ꝑpẽſis, & ãimaduerſis exẽplis ab eo poſitis, quæ rẽ ſubiectã facillime ſolẽt declarař, Ingt.n. quãdo de re q̃ri nõ eſt neceſſe, exẽpli gratia illud fieri: quom ignominioſo patri filius præſeribit, tũc de eo ſolo iudicationẽ eſſe, an liceat, ꝑquiſiui apud nřos .c. clariſſimũ vnũ qđ i rẽ nřam facit, exẽplũ, vt õmittã alia quæ expiſcari alicũde potuiſſem, nã tũc filius põt dici ignominioſo pr̃i ꝓſcribere, Quom ũult itẽtař actionẽ ſui natura pr̃i cõpetẽtẽ, quæ tñ i ipſum filiũ trãsfert̃, ſi pr̃ vilis ſit & abiecta ꝑſona, hoc.n. cõtinger̃ põt Quãdo filiꝰ actionem iniuriaꝝ vellet itentař ob iniuriã ſibi filio illatã, tũc.n. nõ ſibi ſed patri actio cõpetit .f. q̃ñq; tñ cauſa cognita filio, et inter cæteras cauſæ cognitiões hoc aliq̃ñ verſatur: ſi Pr̃ ſit vilis abiectaq; pſõa, quæ facile iiuriã r̃mitter̃ poſſit, tũc.n. fit trãſ

.c.d.l.nõ. aliter de leg. iii.

.d.no.i.l. õis diffinitio·ff.d.re.iu

.c.In.l.i.§. vſq;. adeo. ſed meliꝰ .i.l.ſ.et. ſi. vniꝰ §.ſi filio. et §. ꝗꝓ aũt.ff.de.iniu.

.f.d.§.vſq; adeo

Google

latio actióis, quo ẽt verbo nr̃i Iuſcõſulti vſi ſunt .g. de Pr̃e in filiũ, filius igit̃ eo caſu patri p̃ſcribit, vt nõ agat, fingo lité in eo verſari, vt aduerſarius ꝯtra filiũ agenté oppóat p̃ſcrip tionẽ, tu agẽ hac actiõe non potes, q̃a pr̃i cõpeteret̃ ſi uerum eſſet iiuriá fuiſſe illatá. replicat filius, ideo ſibi nõ pr̃i cõpe/ tere, ac ei licere agẽ: q̃a pater vilis ac ignominioſus eſt, in hoc caſu recte Quĩtilianus dixit, de eo ſolo quæri an liceat nõ aũt de re quæri neceſſe eſſe, nõ q̃a vt tu iterp̃tatus es, hæc exceptio admittat itẽtioné eſſe verã, ac de ea limitet q̃a, imo vt ẽt ſupius diſſervi ĩ alio ꝓpoſito: veriſimile ẽ re/ ũ poſtea negaturꝝ negotiũ, qñ ꝯſtaret actioné cõpeterẽ, Sed q̃a in hoc caſu, ĩ quo diſputat̃ an actio ꝯpetat vel ne: nõ eſt neceſſe quæri de negocio, ac re ipſa, Quia an illud factum ſit vel ne, in alio iudicio, diſcutiet̃.

Idẽ ferme eſt, qđ paulo ſuperius ſenſit Quintilianus, Cũ ait veluti ſunt Præturæ curioſa ꝯſilia, quom de iuř accuſato/ riſ ãbigit̃ vt ĩ exẽplo alicuiꝰ habet̃, iure mariti accuſanus cui p̃ſcriptio obiicit̃, ſi legé ꝓdidiſſe dicat̃ .h. tũc.n. nõ de negotio q̃rit̃, ſed de pſõa, iqua ẽ illa exceptio negociũ non agnoſcit, ſed priꝰ excludere pſoná reus illa p̃ſcriptiõe cõa t̃: Secundũ aũt tuã interp̃tationẽ, negotium confiteret̃: ſed de eo limitaret, Quod neutiq̃ verum eſt, vt clare oſtendi.

Propterea recte Quintiliãus ſubiecit, aliqñ ẽt de re q̃ri & in iterdictis cõmodu exẽplũ ſubnexit, nã ordinario iure, ĩ inter dictis poſſeſſoriis de ꝓprietate nõ diſputat̃, .i. Sȝ aliqñ etiã in eis, de ꝓprietate diſceptatio ꝯtigit, Quod vel ex neceſſi/ tate fit, veluti ĩ interdictis habẽtibus annexã cauſam ꝓprie tatis .k. vel ex volũtate ĩ aliis, ĩ qbꝰ tñ, & aliqñ neceſſitas ad hoc ĩpellit vt p plura apud nr̃os exẽpla diſcurrit̃ .l. Et hoc eſt de p̃ſcriptione agi, Quia ĩtra quoſdã terminos ad/ uerſariꝰ p̃ſcribit ac p̃figit aliũ, vt de negotio ipſo q̃rere nõ ſit neceſſe, No quod limitet đ negotio ꝯteſſo, qđ q̃dẽ ordia rio iuř, vt ita loquar, nõ ꝓcedit. De itẽtiõe aũt agit̃, Quom ſtatĩ ad diſcuſſioné negotii pueĩt̃, ꝓvt Quintiliãus docet ĩ ſubiectis illꝰ capitis verbis, Et ab hoc nr̃i quoq̃ iuſcõſulti nõ aberrãt. Nã ẽt ĩ iure nr̃o q̃rimꝰ ſæpiſſime, vti ſupꝰ ẽt diſ ſerui, actorem excluderẽ a limine iudicii priuſquã aliqd de negocio diſcutiat̃ .m. non tñ ita, vt qdq̃ ẽus ĩ negocio cõfi ius deſcriptus.

.g. vt. ĩ. d. §. ſi. fi/ lio .ver. ſed et. ſi pater.

.h. l. ii. §. marito. ff. de adul.

.i. l. ordinarii. C de rei vẽdi. l. in. certa. C. de. iter. no. i. l. naturalis §. nihil cõmune de acq. poſ.

.k. vt no. i. l. ſi đ vi. ff. đ. iudi. et. i. d. §. nihil cõ/ mũe et. i. d. l. or. dinarii. et. l. i. §. q̃dã. ff. đ. iterdi.

.l. p doct. i. d. §. nihilcõmune. et ĩ aliis locis ſup.

lex ꝓprio vocabulo exceptiones: freqntiſſime, ac fere ſemp
denominauit, vt ſupius dixi, ſiue tẽdãt ad excludendũ acto/
rẽ ſine diffinitiõe negocii, ſiue ad differendã negocii excuſſi
onẽ, ſiue ad ipſius rei ac negotii, diſcuſſionẽ ſtati deuẽiãt, alſ
qñ ẽt lex ꝑſcriptiões appellarĩ nõ recuſauit, Quiobrẽ iam
luculẽter meo iudicio diſcernit, nec tu i definitionẽ omnino
verã eſſe, nec et idẽ, Quintiliãi locũ ꝓrſus deſeruiſ.

Hæc aũt, Qualiacũq3 effutiui ſup Quitiliani capitis iterp/
tatiõe, malluiſſem ad Rhetores, q̃ ad Leguleios remitteꝛ, ni
ſi cũ iis quæ ex legibus nr̃is excerpũt facile ꝯcordare ad/
notaſſem, ne viderer i alienã meſſem quod dr̃, manũ fortaſſe
iepte inieciſſe, Quæ tñ oia doctoꝝ viroꝝ iudicio ſubmitto
Multa qdẽ alia ſunt i luculẽto opuſculo tuo, quæ diligẽtiꝰ
ꝑpenſa, q̃ facillime dubia rddi poſſent, ſed aliqua negocio
rũ mole ipeditus, et quadã tpis ãguſtia ſingula ꝑſcrutari ne
qui, Quare etiam ſatis abvnde contentus ero, ea, n. ſcio, an
fortaſſis inepte excogitaſſe, quæ ſupertus memoraui.

Niſi duo tãtũ adiecero, alteꝝ. ſ. q nũq3 ſatis ꝓbarĩ potui, cũ
.n. multa ſint, quæ i defenſiõe qua ſuſcipis ꝓ Modeſtino iu/
recõſulto aduerſus Laurẽtiũ vallẽſem in dubitationẽ trahi,
poſſint, neſcio tñ quo nã pacto tibi exciderit, quod vſucapi
one veꝝ dñiũ nõ acqrat.

Nã id ꝯtra receptã nõ ſolũ iterptũ opinionẽ ẽ ꝓlatũ, .o. ſi
ẽt cõtra ipſa iura, Quom leges. p. dixerit traditionibus &
vſucapionibus dñiũ trãſferri, & mutari qd nõ eſt adiici, vt tu
alicubi dictũ fuiſſe obſeruaſti, q̃uis & illud adiici ẽt veram
trãſlatiõem ſignificarĩ poſſit. q. Eo. n. modo, ẽt dñiũ acqrit, et
trãſlatio dñii ſicuti p traditionẽ vere fit, ita etiã p vſucapio/
nẽ debet cẽſeri, vt vna determinatio, æqualiter determinet
plura: iuxta nouiſſimas iuris regulas. .r.

Alteꝝ eſt, i quo multũ imorari oporteret, ſi omia eſſent va/
ſaria excutienda, An ſc3 poſſeſſio ſit iuris vel facti multa. n.
i eam rẽ ꝓtuliſti, quæ forte nõ tã exacte emiſſa fuiſſe poſſet
oſtẽdi, vt tu es arbitratus, vnu tñ ſcholaſticæ potiꝰ exerci
tationis grã nõ omittã, q̃ q iudicẽ dignũ auribus mordaci

i. vi. et no. i. d. ꝯ exceptionẽ. ex. de. excep. n. vt regulare. eſt i pẽptoriis. exceptiõnibus. vt no. i. d. c. exceptionẽ et. i. d. c. exceptio. iii. q. vi.

o. q dixerĩ vſucapiõe directũ. ꝑſcrip. vero. xxx. vſ. xxxx. ãno. vtile dñium qri vt. l. ſi. qs ẽptio/. C. d. ꝑſcri. xxx ãno. et no. i. l. i. et auc. inſi tricẽnale. C. de bo. mater. bar. i. l. ſi. qs vi ꝯ. differẽt. ff. de. acq. poſſ. et. i. l. vſucapio. ff. de. vſucapio du. i. regii. poſſe. de. reg. iu. i. vi.

p. l. traditio. C. d. pac. l. cũ q. ff. de vſucap.

q. glo. i. l. iii. ff. de publici.

r. l. iã hoc. Iu. ff d. vulga et. ꝓpi

lotis aceto, vt dici cõſueuit, & eo libẽtius, q͞a id ab aliis tã aperte nec per eum modum adhuc declaratum comperio. Nã vſq͂ a Iuuenili ætate, Quom hoꝝ ſtudēt ꝑ nr̄atuũ cãdi datus eſſe cæpi, eius fui opinionis, vt poſſeſſio omnino iuris eſſet, ſeu ius quoddã, quod a facto q̄dē ſc3 actu corporis & animi ꝓcederet, quæ eius iuris acq̄rẽdi iſtrumẽta forent .ſ. Et eius declaratio huiuſmodi i mea intẽtione ſemꝑ reſedit, Iura.n.ea etiã nři eſſe autũmarũt, .t. quæ ita a reb⁹ corporalib⁹ differũt: vt ea q̄dē nec tãgi nec videri poſſint, q̄d ĩ bus corporalibus minime ꝯuenit, vt ſunt ſeruitutes, obligatiões, vſuſructus, vſus & ſimilia, Et Ideo iura appellãt̃ q͞a i ſenſum corporis viſibilem & palpabilem nõ cadunt.

Sed poſſeſſioné eſſe huius cõditiõis facile cõmoſtrari poſſe arguebã, ergo eã iuri poti⁹ q͂ facto ſemp ſimilẽ iudicauerã Oſtẽdebã aũt hoc clare ex ꝑpluſculis. Nã iq̄t Iurecõſu. .u. quod aliq̄s eſſe põt i fundo corpore, Et ſic actu, facti viſibili ac ẽt palpabili, operãdo actũ ad poſſeſſioné accomodatũ, & tñ is poteſt poſſeſſioné amittere, nolẽs poſſidere, Tũc igit̃ argumentor eo pacto, id q̄d fit actu corporali & videt̃, puta eſſe i fundo nõ eſt poſſeſſio, patet q͞a ille i illo actu verſatur Et tñ poſſeſſioné nõ habet, q͞a eã amittit, Sed ipſa poſſeſſio, quæ ꝓculdubio eſt ſeparata ab illo actu: amitti dicit̃, ergo ſeq̄t, quod poſſeſſio eſt iuris, nõ facti, Raciocinãdo vlteri⁹ hoc oſtẽdo, Quia illud eſt iuris, quod nõ videt̃ nec tãgit̃ vt ſupr⁹ adſtruxi, hic aliq̄d quod nõ videt̃ amittit̃, Et illud a Iurecõſ. poſſeſſio appellat̃, illud aũt q̄d ẽ facti, et videt̃ ac tãgit̃, id eſt act⁹ corporis, nõ amittit̃, Sed ipa poſſeſſio: ergo rliq̄t q͂ ipa poſſeſſio inibi eẽ iuris maifeſtiſſime oſtẽdit̃. Cõprobat̃, q͞a lex dicit ad acq̄rẽdã poſſeſſioné req̄ri corporis ac animi miniſteriũ .x. certe hæc duo videt̃ ac tãgunt̃, nã actus animi p extriſeca declarat̃, et actus corporis p ipſum motũ & exercitiũ, quæ videri ac tãgi poſſunt, Sed per hæc dicit̃ acq̄ri poſſeſſio, quæ ꝓculdubio eſt ab ipſis iſtrumẽtis ad eã acq̄rẽdã idoneis ſeparata, eſt.n. icõgruũ, imo fieri neq̄t, vt idẽ ſit, cũ iſtrumẽtis eius id quod reſultat, ex eis vt ſatis per ſe patet, .y. Sed id quod reſultat: & eſt poſſeſſio, nõ videt̃ nec tãgit̃, ergo iuris eſt ipſa poſſeſſio, quæ ab iſtrumẽtis facti ꝓducit̃: Sicuti videm⁹ ẽt i hæreditate ineſſe cor

.ſ.l.q̄madmodũ
.ff.de.acq.poſſ.
.t.Inſti. de reb. corpora. et i co.
.u.i.l.iii.§ ĩ amittẽda .ff.de.acq. poſſeſſ.
.x.d.l.q̄madmodũ
.y.facit.ſ. licet § ea obligatio .ff.d.ꝓcur.et nobar.ĩ.l.i.in.ff.de acq.poſſ.

ſeruus acqrit poſſeſſione dño .a. Et depoſita/
rius ré qdē tenet:ſed dñs poſſidet .b, et tñ ipſi nó poſſident,
Sed ipſe dñs vel deponés : Ecce illi faciūt actum viſibilem
vł palpabilē,ipſa aūt poſſeſſio iuiſibilis ē penes Dñum.
Similiter dixit lex aliquē ifundo eſſe corpore, & tñ nó poſ
ſidere .c. nā ipſe actus facti eſt diſtinctꝰ ab ipſo iure, quod
penes alium reſidet.

Et hæc paucula,qbus ēt multa applicari poſſent,eo me ſēp
deduxer̄,vt crederē ipſam poſſeſſioné iuris eſſe, Et vbi lex
dixit eā rē facti eſſe,& animi .d. ſemp loquebať de ipſis in/
ſtrumétis ad poſſeſſioné acqrēdā neceſſartis , vel de actibꝰ
ad eā qrédā vel retinédā ptinéubꝰ : nó de ipſo iure poſſeſſi
onis,Quod accurate aliq ex recētioribus ppéderūt .e. ad
quos cōſugiēdum eſſe cenſeo:ne ſingula pſeq neceſſe ſit.
Hæc fuere mi Alciate,quæ Materiā mihi dubitandi nó mi
nimam præbuere, Tu q̄uis non niſi præclara edere, ac le/
gere ſoleas,fortaſſe hæc,ipſa aliquando non aſpernabere.
Nam ſi non ſcopum omnino adtigerint,non tamé longe ab/
erraſſi :etiam emunctænaris viri facile iudicabunt, Tu inte
rim Vale & me Ama.

F I N I S.

...i cor.
.a.l.qď ſeruus.
.ff.de.acq. poſſ.
.b.l.ſi.is.q.pro.
éptor.đ. vſuap.
.c.l.q. iure fami
liari.đ acq. poſſ
.d. veluti i.l.de
niq3.ff.exq.Cau
maio.vel. alibi.
e. focci.i d.l.i.
ſup glo.i ff. de.
acq.poſſ.